

AZ ELSŐ 25 ELŐFIZETŐNK 2000 FT-OS OÁZIS VÁSÁRLÁSI UTALVÁNYT KAP

XL. évfolyam 2017.

11-12

Kertbarát

magazin

Ára: 690 Ft | Előfizetőknek: 645 Ft

www.kertbaratmagazin.hu

GERE ATTILA

KERTEK-EMBEREK

ÖRÖKZÖLDEK KÖZÖTT

KERTÉSZPALÁNTA

PIHENHET A MIKULÁS

**JOGHURTKRÉM
RÓZSAZSELELVEL**

**NAGYANYÁINK
DÍSZEI**

ITTHON

A MAGYAR GYLKOS-TÓ

IDEGEN TÁJAKON

A GYÖNGY-FOLYÓNÁL

9 770133 943000 17011

ZÖLD AJÁNDÉK

A virágcsokor, vagy a cserepes növény nemcsak névnapokon, születésnapokon remek ajándék, karácsonykor is meg lehetjük vele az ismerőseinket, rokonainkat. A vágott virágnál sokkal tartósabb a cserepes növény, azok bőséges választékát kínálják a virágüzletek. A virágzó növények egy része – különösen a mikulásvirág – érzékeny a hidegre, ezért a cserepét takaró díszítő csomagolás mellett a szállítás idejére érdemes a lombját is védeni papírcsomagolással. A kertbe kiültethető, a teraszra kihelyezhető örökzöld növényt is választhatunk.

Kertbarát magazin

www.kertbaratmagazin.hu

Készült a Kertészet és Szőlészet szerkesztőségében
Alapítva: 1977.
40. évfolyam, 2017/11-12. szám,
2017. november 17.

FŐSZERKESZTŐ:

BIZA KLÁRA

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ALGEIER WENDY

TERVEZŐSZERKESZTŐ:

Végh György

OLVASÓSZERKESZTŐ:

Tömpe Anna

TITKÁRSÁG: Kiss Jánosné

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓ:

1141 Budapest, Mirtusz u. 2.

Postacím: 1591 Budapest, Pf. 294

Telefon: 273-2290

Tel./fax: 273-2285

E-mail: titkarsag@

kerteszetesszoleszet.hu

A címkép a Floradania felvétele

KIADJA

a Magyar Mezőgazdaság Kft.

Felelős kiadó:

SÁRI ENIKŐ ügyvezető igazgató

HÁJÓS LÁSZLÓ ügyvezető igazgató

MBI MAGYAR BRANDS

2017. 11. 17.

LAPTERJESZTÉS, PÉNZÜGY:

Laczó Angéla, Hájcsér Anna,

Szabó Ildikó

MARKETING: Horváth Roland vezető

MUNKATÁRSÁK: Kovács Réka,

Bárdos László tervezőgrafikus

ÜGYFELSZOLGÁLAT:

Husztiné Csekó Emma

Tel.: 470-0411, fax: 470-0410

HIRDETÉS:

Barsi Nóra

Tel.: (+36)-(30)-982-6369

barsi.nora@magyarmezogazdasag.hu

Dohány Árpád

Tel.: (+36)-(70)-232-4231

dohany.arpad@

magyarmezogazdasag.hu

Kiss Jánosné

Tel.: 273-2285, 273-2290

titkarsag@kerteszetesszoleszet.hu

Minden jog fenntartva!

A lapból értesítéseket átvenni

csak a Kertbarát Magazinra való

hivatkozással lehet.

A hirdetések és egyéb

reklámkiadványok tartalmáért

a kiadó felelősséget nem vállal.

TERJESZTÉS:

Előfizetésben terjeszti

a Magyar Posta Zrt.

Postacím: 1900 Budapest

Előfizetésben megrendelhető

az ország bármely postáján,

a hírlapot kézbesítőknél

a www.posta.hu webshopban

(https://eshop.posta.hu/storefront/),

e-mailen a hirlapelofizetes@posta.hu

címen, telefonon a 06-1-767-8262

számon, levélben a Magyar Posta Zrt.

1900 Budapest címen.

Külföldre és külföldön előfizethető

a Magyar Posta Zrt.-nél

a www.posta.hu webshopban

(https://eshop.posta.hu/storefront/),

1900 Budapest, 06-1-767-8262,

hirlapelofizetes@posta.hu

Belföldi előfizetési díj

egy évre: 3870 Ft, fél évre 1935 Ft.

Arusításos úton terjeszti

a Lapker Zrt., a Magyar Posta Zrt.,

valamint az alternatív terjesztők.

NYOMJA:

Ipress Center Central Europe Zrt.

2600, Vác Nádas utca 8.

Felelős vezető: Borbás Gábor

A nyomdai megrendelés törzsszáma:

Sz-12/99

Nyomás: 2017. november 10.

HU ISSN 0133-9435

A kiadó ISO 9001:2008 szabvány

szerint tanúsított

www.magyarmezogazdasag.hu

Szerkesztő:

Práger Ádám, Kiss Melinda

Belül zöldebb

Számomra a tél legkellemetlenebb velejárója – a hidegen kívül – a csupaszon meredező fák és a szürkesség látványa. Már csak egy-két levelet hirtáztat a szél az ablakom előtti terebélyes diófa ágán, és próbálok nem belegondolni abba, hogy bizony fél évig marad ez a látvány. Mielőtt úrrá lenne rajtam a rosszkedv, behordom a teraszról és körülvesszem magam a nyáron a kétszeresükre hízott szobanövényekkel, de az is lehet, hogy szert teszek még egy-kettőre. Az őszi növénybehordás közepette örömmel olvastam az alábbi hírt az egyik külföldi kertészeti portálon.

Ausztrál kutatás szerint a növények nemcsak a bennük felhalmozott jótékony vegyületekkel segítenek a betegségek leküzdésében, pusztán jelenlétükkel is gyógyítanak. Ezúttal nem a kedvező pszichés hatásukat mutatták ki – bár az sem elhanyagolható –, hanem a levegőben lévő káros anyagok megkötése révén kifejtett hasznukra derült fény.

A városi emberek többsége az idejének 90 százalékát beltérben tölti, ahol légmozgás híján a szabadterben tapasztalható képest mintegy tízszer magasabb az allergizáló hatású, a bútorok páncanyagából, vagy a falak festékrétegéből felszabaduló káros anyag.

A melbourne-i egyetem kutatói arról számoltak be, hogy már egyetlen közepes méretű (kb. 50 cm magas) növény 25 százalékkal csökkentette a kísérletben szereplő 4 x 5 méteres szoba levegőjében a káros anyagok mennyiségét.

A kutatás azonban itt nem ért véget. Számítástechnikai szakemberek bevonásával a növények beltéri használatának föllendítése érdekében az App Store és a Google Play áruházakból ingyenesen letölthető applikációt (Plant Life Balance) készítettek. A szobánk méretének és fényviszonyainak megadásával az alkalmazás javaslatot tesz az adott körülmények között sikerrel tartható növényekre. A forradalmi újítás azt is lehetővé teszi, hogy fényképet töltsünk föl a növényesíteni kívánt szobáról, és izlésünk szerint virtuálisan berendezzük a felkínált növényválasztékkal.

Ha már így fölkellették az „étvágyunkat”, ki-ki fölkeresheti kedvenc virágüzletét, kertészeti áruházát, megállhat a növényes gondolák mellett a hipermarketben, vagy esetleg marad a mobil-eszköze előtt, és online tesz szert egy-egy növényre. További étvágyfokozóként néhány kevésbé ismert, igen mutatós szobanövényt mutatunk be lapunk hasábjain.

Wendy Algeier

ÉLŐ KOSZORÚK

A moha- vagy szalmakoszorú alapra készülő ragasztott-drótozott adventi koszorúk helyett élő díszeket is készíthetünk.

A virágjukat magasan, hosszú száron hozó cserepes növények (például a flamingóvirág) adventi koszorúvá alakíthatók. A virág cserepét helyezzük egy mérettel nagyobb kaspóba, majd néhány egyenes faág vagy pálca segítségével készítsünk hozzá a koszorút kiemelő és megtartó keretet, épp olyan magasságban,

hogy a virágok a koszorú díszéivé váljanak. Vigyázzunk, hogy a gyertyák lángja ne égesse meg őket.

Egyszerű drótkosárba helyezett növényekből (képünkön mikulásvirágokból) akasztós ünnepi koszorú készíthető. A drótkosarat a díszítés előtt nejlonnal béleljük ki, hogy visszatartsa a cserepekben az öntözés után kicsurgó vizet. A kosár oldalát tetszés szerint díszítsük fenyőfélékkel, tobozokkal, színes szalagokkal.

A FLORADANIA FELVÉTELEI

Kertbarát

BEMUTATJUK

- 6 Vidám, kócos
- 20 Szenvedélye a rózsza

- 23 A konyhakert is lehet szép!
- 40 Mindig zöld

- 44 Örömke
- 46 Miből készülnek a háztartási eszközök?
- 52 Szűrősak, ám szépek

KERTEK-EMBEREK

- 8 Gere Attila

- 12 Örökzöldek között

IDEGEN TÁJAKON

- 16 Botanikus kert a Gyöngy-folyónál

KERTET ÉPÍTÜNK

- 26 A rendezett telephely üzenete

IDŐSZERŰ

- 31 Pompás végjáték
- 36 Téli tervezgetés

ITTHON

- 38 A magyar Gyilkos-tó

KERTÉSZPALÁNTA

- 50 Pihenhet a Mikulás

VENDÉGLÁTÁS

- 56 Finoman, fondorlattal

MAGOT KÜLDÜNK

- 67 Tövises vadcitrom

KÖSSÜNK VIRÁGOT!

- 58 Érdemes gyűjtögetni Nagyanyáink díszei Óriáscsokrok karácsonyra Kedves apróságok

- 64 Posta

VIRÁGÁGYÁSOK A KERTBEN VIDÁM, KÓCOS

Virágágyásunk látványa a hűvösebb őszi napokon is a nyár derűjét, gondtalanságát idézheti.

A kékek, lilák árnyalatait jól kiemeli a fehér, amelyhez nyugodt háttérrel nyújt a díszfüvek zöldje. A csupa viszsza fogott szín egyhangú lenne, de a virágok alakja ezt ellenpontoszza, izgalmassá teszi. Azonnali gyógyír a lehangoltságunkra, amikor a szellő meglepetti a lágyan ringó füveket. Ha a tekintetünket ilyen vidám, harmonikus kertrészleten nyugtathatjuk, akkor néhány perc elég ahhoz, hogy a napi rohanást magunk mögött hagyjuk, és erőnk megújuljon. A jól megkomponált ágyások látványa, hangulata mindenkire hat. Tudu-

mányosan bizonyított tény, hogy a szép kerti környezet megnyugtatja a lelket, és a betegek gyógyulását is segíti.

A képünkön látható ágyás alapját, a beültetett növények felét a lósörényfű (*Stipa tenuissima*) adja, melynek selymessége tapintva is kellemes. Őszre sárgára vált a színe, úgy várja a tavaszt, mit sem veszítve díszértékéből.

A különféle zsályák hálás virágok, nyár elején hosszan nyílnak, sőt ősszel újra virágoznak, és mindehhez alig van szükségük gondozásra. Közepesen száraz, vagy mérsékelten öntözött helyen kitűnően érzik magukat, csak arra vágnak, hogy süsse

őket a nap. Az ugyancsak az ajakos virágúak családjába tartozó, szárazságtűrő, napimádó kék sudárszálya Pakisztánból származik. Egyetlen tennivalónk van vele, márciusban arasznyira vágjuk vissza.

1. LIGETI ZSÁLYA

(*Salvia nemorosa* 'Caradonna')

2. MIRIGYES ŐSZIRÓZSA

(*Aster novae-angliae* 'Vibrant Dome')

3. LIGETI ZSÁLYA

(*Salvia nemorosa* 'Pink Friesland')

4. MACSKAMENTA

(*Nepeta* 'Walker's Low')

5. BÍBOR KASVIRÁG

(*Echinacea purpurea* 'Magnus')

6. SUDÁRZSÁLYA

(*Perovskia atriplicifolia*)

7. ÉVELŐ DÍSZGYERTYA

(*Gaura lindheimeri* 'Whirling Butterflies')

8. LÓSÖRÉNYFŰ

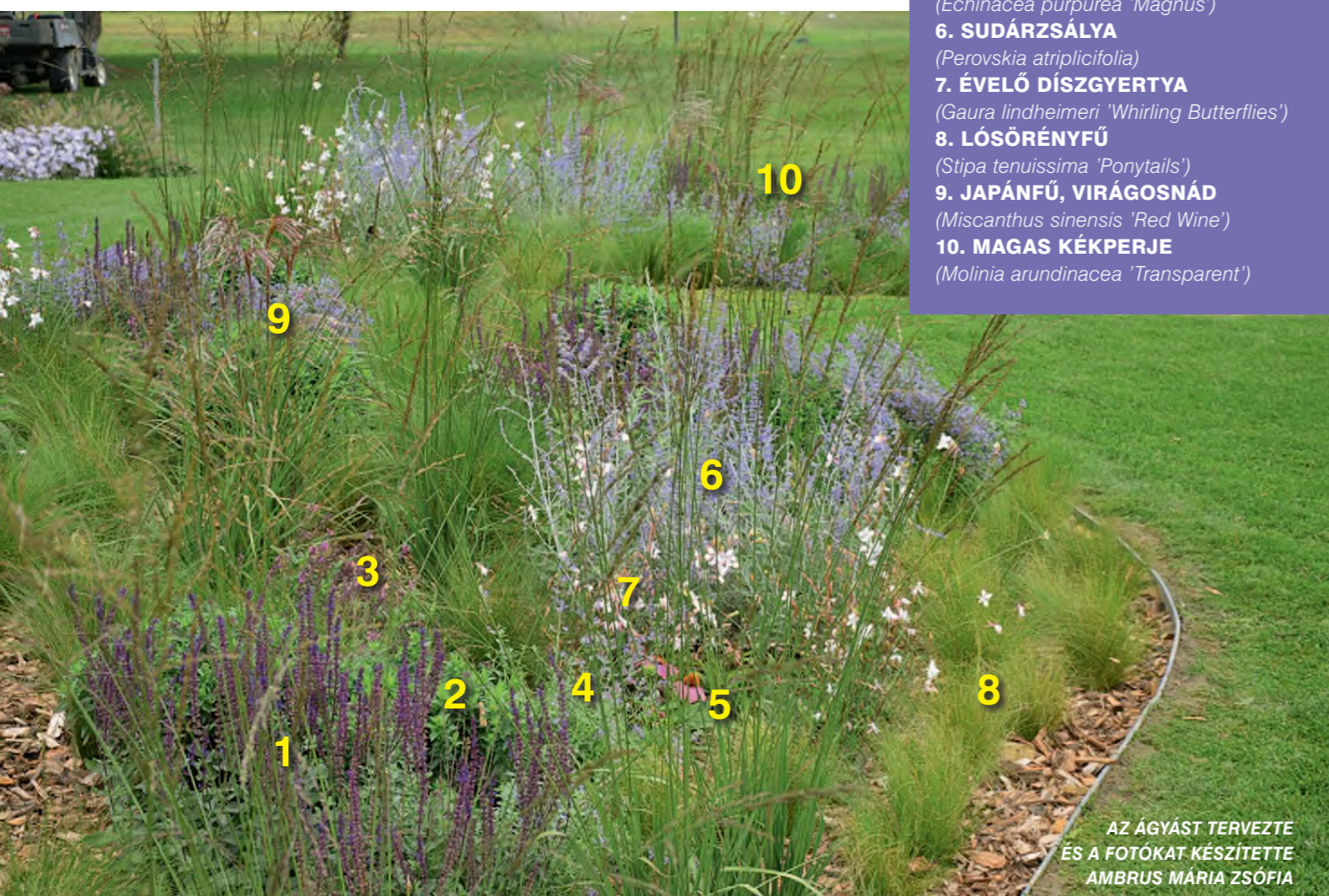
(*Stipa tenuissima* 'Ponytails')

9. JAPÁNFŰ, VIRÁGOSNÁD

(*Miscanthus sinensis* 'Red Wine')

10. MAGAS KÉKPERJE

(*Molinia arundinacea* 'Transparent')

AZ ÁGYÁST TERVEZTE
ÉS A FOTÓKAT KÉSZÍTETTE
AMBRUS MÁRIA ZSÓFIA

Nyáron virágzó kékgyertya (*Molinia 'Transparent'*) fehér díszgyertya szomszédságában

Mirigyes ősziroszák hívják föl magukra a figyelmet

A bíbor kasvirág sokunk kedvence. Ez a bájos dísznövény szolgál az *Echinacea*-cseppek alapjául. Az utóbbi évek nemesítésének eredményeképpen sokféle színárnyalatban kapható, kedvünkre válogathatunk közülük. Kellő gondozás mellett éveig gyönyörködhetünk bennük. A rózsaszín és fehér fajtái a leghosszabb életűek. A kerekded, élénk színű virágok föl hívják magukra a figyelmet, ám éppen csak annyira, hogy ne váljon unalmassá az összeállítás.

A szeptemberben és októberben nyíló mirigyes ősziroszák újabb színnel gazdagítják az ágyást. A hosszú életű, igénytelen évelők lombja egész évben szép, egészségesen várja kései nyílásuk idejét. A képerje kertészeti fajtái a hazai kertekben még újdonságnak számítanak, bár az alapfajjal a természetben erdőszéleken, nedves réteken találkozhatunk. Több, eltérő levélszínű és magasságú fajtáját termesztik a hazai kertészetek. Igazi értékük az ősszel kimagasló virágzat, az

képezi a harmadik emeletet az alatta nyíló zsályák és az alapot adó lósörényfű fölött. Az ágyás nedvesebb részeire ültessük őket.

Ragognak az őszi napsütésben a japánfű fénylő bordó kalásza, sűrű zöld palástja fölé bíbor koronát helyeznek. A meleg őszi napok elmúltával a levelei szépen megszáradnak, és télen is díszítenek, szerkezetet adnak az ágyásnak.

Ambrus Mária Zsófia

Szépség a szőlőhegyen

Mohazöld, rozsdabarna, bordó, aransyárga – az őszi összes színében tobzódik a villányi táj. Szüret utáni árvaságban a tőkék a dombok lankáin, szorgos sorokban, amíg a szem ellát. Belépve a Gere pincészet kapuján, tágas térség fogad. A nyírott pázsiton nagy ívben vezet a térköves út az épület körül. Finom hajlata szinte rímelt a terasz boltíveire. Peremén díszes, talpas kővázák sorfala, belőlük leomló növényzettel. A nagy sík zöldfelületet tarkalombú cserjék és fák színes keretként szegélyezik. Felső sarkában kis tó bújjik meg, ráboruló fűzfával, vízínövényekkel. A háttérben pedig az elmaradhatatlan szőlőültetvények.

Gere Attila a borház melletti mediterrán hangulatú kis belső udvarba vezet, ami szakasztott olyan, akár egy spanyol patio. Körben virágok, közepén kerek márványszökőkút. Az asztalok jó időben a borkóstoló látogatókat szolgálják. Itt ülünk le beszélgetni mi is. Igazi vénasszonyok nyara van, ökönyál száll a levegőben, törölgetem arcomról a gyöngyházfényű, könnyű pókfonaadékot, míg a házigazda kendőt kerítve az asztalt söprögeti.

A nagyvilág kiskertjei

• *Ennek a hatalmas borbirtok-kertnek az a különlegessége, hogy a magyar tájépítéssel megteremtője és doyenje, a közel-múltban, 98 esztendősen elhunyt Mócsényi Mihály professzor tervezte. Hogyan találtak egymásra?*

– Érdekes történet ez. 2002-ben épült fel a borászat, a következő év ősziére készült el a kert. A professzorral korábbi a kapcsolatunk. '93-ban ő tervezte Stuttgartban a kertépítő világkiállítást, és Magyarországot Villány képviselte. Megkeresett minket, Polgár Zoli villányi borásztársammal, és kinn egy valóságos kis pincefalut épített föl. Volt ott pinceház, történelmi áttekintés, vendéglátóhely és egy tipikus pince minden kellékkel: fakádak, prés, egyebek. Körötte parasztudvar csirkékkel,

Neves borász és világhírű kertészmérnök közös elgondolásából született egy különös kert Villányban. Gere Attila pincészetét, borházát foglalja kéthehtárnyi díszes keretbe a Mócsényi Mihály tájépítész professzor tervei alapján telepített park. Titkait, történetét a házigazda osztja meg velünk.

galambokkal, galambdúccal. Igazi, működő kis egység lett. Egyetlen kitétel volt, hogy semmilyen mesterséges anyagot nem használhattunk. Még a kerítést is bodzafából készítette egy villányi öregúr, a természet embere, akinek sose volt munkahelye, viszont mindig tudta, hol nő a gomba, hol terem az erdőn a mandula. Kérdeztem, Jozics bácsi, meg tudná szólni ezt a bodzakerítést? Hát már hogyan tudnám?! Kiment, szedett vesszőt, és megszóttte mind a 200 métert. Kinn fölépítettük a pincefalut, és fél éven át ott voltunk Stuttgartban. Óriási területen a világ 45 országa megépítette a saját kis kertjét. Mikor bezárt a kiállítás, le kellett bontani. Jöttek a dózerek és mindent eltüntettek. Majd megszakadt a szívünk! Próbáltak közbenjárni a helybeli lakosok is, hogy hadd maradjanak, hisz olyan gyönyörűek. De a városvezetés nem tudta volna később fenntartani.

Vizont a barátság megmaradt Mócsényi tanár úrral. Nekem az volt az álmom, amikor Stuttgartban kiléptem a kis pince elé, és szétnéztem, hogy bárcsak ilyen lehetne nálunk otthon. És íme, tíz év múlva sikerült megvalósítani! Mindent teljes egészében a professzor úrra bíztam, annyit kértem, tervezzen szép kertet, ami körbefogja az egész birtokot. Úgy is lett. Egyetlen dolgot nem tettem meg: végig körben ő egy pergolát tervezett, hogy lezárja a területet. Elő is készítettem a hozzávaló faanyagot, de aztán ez valahogy mégse dukált nekem. Így nyitottan jobban tetszik. Minden más pontosan megvalósult az ő tervei alapján.

• *Furcsa, hogy felülbírálta a tekintélyes szakembert, mégis szép lett a végered-*

mény. Valóban nyitott a kert a tájra, megszire viszi a tekintetet ez a tágasság. Ő mit szólt hozzá?

– Alkalmanként idejött és nagyon harcias, katonás tudott lenni az a vékony kis ember. Mindig megkérdezte: *Pergola mikor lesz már?* Hát professzor úr, lehet, hogy nem lesz. *Hogyhogy nem lesz?!* Mikor a szállodánk épült lenni a faluban, akkor is jött, sorba állította az építészeket: *Na, hogy telepítené be a meredek, lejtős területet körülötte?* Fogalmuk se volt a kertépítésről. *Jó, akkor kapnak egy tervet, és azt kell megépíteniük! Értették?* Ellentmondást nem tűrően mondta. El is készült a kert, amihez – természetkö támfalak beállításával – remekül parkosítható vízszintes síkokat tervezett.

A Fekete járdovány

• *Attila kertszerető borász, erdész múlttal. Miért váltott szakmát?*

– 17 évig valóban az eredeti szakmában dolgoztam. Előbb a Mecsekerdőnél, majd a szülőfalum, Újpetre térszékében voltam erdészeti ágazatvezetője '91-ig. Akkor váltottam. De már '78-tól elkezdtem szőlővel foglalkozni, mert kaptunk apósomtól nászajándékba egy kisebb szőlőterületet a Csillagvölgyben. Szó szerint „benősültem a borászkodásba”. A feleségem családja tíz generáció óta boros. 98 éves apósom világegyetében a szőlőben dolgozott – máig följár két bottal – és minden fortélyt tud. Tőle tanultam, mert bár az én családomban is hétgenerációs a hagyomány, *Gerbi* dédapám kádármester volt, nálunk édesapám és nagypapám sok mindentől kimaradt a „téeszidőkben”. A rendszerváltás óta megint lehet minőségi italokat készíteni, ma már a nevüket is adják a borukhoz a gazdák. Idővel kinőtte magát a vállalkozásunk, feleségem, fiam és lányom is ebben dolgozik, és profi munkatársakkal működünk együtt. Szeretnénk megmutatni, hogy a magyar borok semmivel nem rosszabbak, mint a nyugatiak. Bár a rendszerváltás óta eltelt negyedszázad rövid idő ahhoz, hogy újra visszakerüljünk a borvilág térképére, hisz addig csak az alsó kategóriás tömegborokat szállították ki külföldre.

• *Kertfelfogását így summázta honlapján: „Szőlőkertünk legyen ápoltt, rendezett, akkor nyújtja azt, amit nyújtani tud. A kiváló minőség alapja mindenkor az egészséges szőlő”.*

– Családi birtokunk 70 hektárán biogazdálkodást folytatunk. Nem vegyszerezünk, a tápanyag-utánpótlást istállótrágyával oldjuk meg, és a szőlő héját, kocsányát is visszaforgatjuk a földbe. Törekszünk ősi magyar fajták „felélesztésére”

FOTÓ: CSATLÓS NORBERT

is. A Pécsi Tudományegyetem Szőlészeti és Borászati Kutatóintézetétől hoztunk hétféle elfeledett szőlőfajtát, és kísérletképpen mindegyikből 2-2 sor próbaültetvényt telepítettünk itt a pincészet körül. Leginkább a *Csókaszőlő* és a *Fekete járdovány* vált be, – mutatja a vörösbe, illetve sárgába hajló tőkesorokat.

• *Amikor éppen nem dolgozik a birtokon, civil perceiben van-e kedvenc zuga a kertben?*

– A saletli a kis tó partján. Oda leülök, el-tűnök a zöldben, közben rálátok az épületre, a tájra, csend, nyugalom vesz körül.

Titkos kuckó

Fölkerekedünk közelebről megnézni a kertet, a tavat. Le-letérünk a kavicsos sétatúrról, átvágunk a süppedős pázsi-

ton, amiből itt-ott fiatal gyapjas tintagombák „dobverői” nyújtóznak ki. Köröskörül teljes virágpompában az őszi aszterek, bíborlik a kecskerágó, potyognak a japánbirs csöppnyi sárga almái, a mogyoróbokor másodvirágzásban bar-kával teli.

– Ebbe a kertbe úgy vannak a cserjék, évelő virágok elültetve, hogy mindig virágoszon, díszítsen valami. Tavasztól késő ősziig színes. Rengeteg kisebb-nagyobb növény él itt, soknak a nevét se tudom. Kedvenceim a fák: a gyönyörű vöröstölgy, a formás hárs, az oszlopos gyertyán, a platán. Van két fiatal cédrus, ami akár ötszáz évig is élhet, hatalmasra meg tud nőni. Úgy ültet-tük őket, hogy a teraszon ülő vendégek a két fa között épp a hegyet látják.

• *És itt a tavacska, aranyhalakkal, vízre hajló, többtörzsű, sokágú fűzfával, rejtőz-*

kődő kis faéptémnyel. Ez tényleg igazi titkos kuckó.

– A fűzfa egyedős a tóval, kerttel. Nem formáztam, hagytam úgy nőni, ahogy akart. Jól érzi itt magát, ahogy én is. Nyáron idejárnak az énekesmadarak inni, fürdeni. Szeretem nézni őket. Eredetileg az volt a tervem, hogy kiülünk majd a barátokkal, jókat eszünk, beszélgetünk, borozunk. De aztán... – *legyint Attila, és nevet.*

• *Nem jut rá idő?*

– Nem nagyon. De ha mégis akad időnk, mindig benn eszünk. Szeretjük a jóféle halakat, megunhatatlan a halászlé, a sült hal.

• *Mit isznak hozzá?*

– Mindent. Ha szomjasak vagyunk a nyári melegben, akkor fröccsöt, fehéret, rozét. De a halászléhez könnyű vörösbor illik a legjobban.

Útravaló a tájtól

• *Nyitott kert, gyümölcsök, víz – terített asztal a vadaknak. Bejárnak a kertbe?*

– Ide a pincészethez nem, de a szőlőbe igen, *Katinak*, a nejemnek van ott egy kis bio konyhakertje is, azt be kellett keríteni, mert az őz lecsipkedte a paprika virágzó hajtásait. Ott is sok madár él fenn a hegyen, és sok a vonuló, visszatérő is. A pici ökörszemtől a színes gyurgyalagig mindenfélét látni. Télen van igazán nagy madárellet, olyankor etetjük is őket.

• *Hiába ez a felpörgő, szerteágazó vállalkozás, mégis mintha fél lábbal a természetben élne.*

– Még a terveim is odakötnek. Van egy kis birtokunk, ahová szarvasgombás tölgyerdőt fogok telepíteni. A gyökerek már beoltva micéliummal, hamarosan elültetjük.

• *Nem tudom, hogy a táj békéje, harmóniája adja-e, de úgy tűnik, az erdész nyugalmából is megőrzött valamit.*

– A hely is nyugalmas, meg a munkafolyamatokat is sikerült úgy alakítani, hogy nem kell ideges tempóban dolgozni. Az embereknek is azt szoktam mondani, ne kapkodjanak, nem gyorsan kell dolgozni, hanem normális, nyugodt ütemben. Legyen alapos a munka, amit elvégeznek, hogy ne kelljen visszamenni, javíthatni. Villányból hazafelé úton a táj színeit, változatosságát csodálva, egyre Mócsényi professzor gondolata motoszkál bennem: „A jövő gazdasági, kulturális versenyét az a nép fogja megnyerni, amelynek környezetét hozzáértő tájépítésszek olyanná alakítják, hogy az kreativitásra késztesse.”

Sándor Mária

Örökzöldek között

A Gyöngyöst átszelő 3-as úttól alig néhány háznyira a kertszerető embereket a Kertnézőben mozgalom. Az örökzöld növények túlsúlyának ellenére nem egyhangú a kép, pláne nem komor a hangulata. A sok nyírt növény, színes lombú juhar, a borbolyák, törzsés rózsák és leanderek vidámságot és színt visznek a kertbe.

Már a ház előtt posztoló hatalmas, hibátlan 'Smaragd' tuják sejtetik, hogy értő kezek gondozzák őket. A keskeny zöldsávban is remekül érzik magukat.

– Rendszeres tápanyag-utánpótlással és öntözéssel kárpótolhatók a növények a kedvezőtlen körülmények miatt őket ért kellemetlenségekért. A 80 centiméter széles, betonnal

körbevett sávban a fagy és a forróság is jobban éri őket, mégis kitartanak, *elegyédünk szóba Kocsis Attilával.*

• *Árulja el nekünk, hogy mi a recept?*

– Már ültetés előtt érdemes szerves trágyát bedolgozni mélyen a talajba. De ez csak a kezdet, utána sem szabad magukra hagyni őket. Tavasszal nitrogéntúlsúlyos műtrágyát szórok ki a tövükhöz, majd beöntözöm őket. A nyár során gomba- és rovarölő szerek kezelésre is szükség lehet, olyankor mindig teszek a permetlébe lombtrágyát is, akárcsak a szőlőknél.

• *Jól sejttem, hogy az nem a háznál található?*

– A közeli kis szőlőbirtok családi örökség, a megélhetésünket adja, de bort nem készítek, az ebben a mennyiségben nem lenne gazdaságos. Huszonéves koromtól foglalkozom vele, tavasztól őszig szinte benne élek. A kedvenc időszakom, amikor virágzik, szeretek olyankor végigsétálni a sorok között, és magamba szívom a semmi mással össze nem téveszthető illatát.

Puha fal a kert körül

A hosszú, elkeskenyedő kertet minden oldalról örökzöldek veszik körbe puha, zöld falként.

– Nem tetszett a szomszédos ház tűzfala, elsőként annak eltakarására kezdtünk sövénytelepítésbe a szülői ház kertjében. Felszámoltuk a kiöregedett gyümölcsöst, és lépésről lépésre dísznövényekkel telepítettük be.

Az első 11 tő 'Smaragd' tuját szinte fanatikusan, tél végi fagyos időben ültettük édesanyámmal. Annyi növény azonban éppen hogy csak elég volt a tűzfal takarására, így kék hamisciprussal (*Chamaecyparis lawsoniana 'Pelt's Blue'*) és ugyancsak kék oszlopos oregoni borókával (*Juniperus scopulorum 'Moonglow'*) folytattuk a sort. A déli oldal felől nem hagytam összenőni a bokrokat, mert túl sötétté válna tőlük a keskeny kert, minden évben süvegszerűre metszem őket, hogy fényhez jussanak a közéjük ültetett törzsés rózsák.

• *A kékes háttér előtt remekül mutatnak a vörös lombú japánjuharok.*

– A másik nagy kedvenceim. Szerencsére az idei cudar telet is károsodás nélkül át-

A SZERZŐ ÉS KOCSIS ATTILA FELVÉTELEI

vészelték. Azokat is rendszeresen metszem, nem hagyom hosszúra a hajtásaikat, júniusban 1-2 levélre visszakurtítom, hogy tömörebb koronát neveljenek, és ne csüngjenek le túlságosan a hajtásaik. Úgy tudom, a fagyűrűsük záloga, hogy mindig érje nap a törzsüket. A lombjuk viszont nem szereti a napot, részben az öreg diófa árnyéka véd ellene, de mobil árnyékolóval is segítik az egyiknek, karókra kétrétegű zöld raschel-hálót feszíték föléljük a tűző napos nyári forróság idején.

• Szimmetrikus ültetési rendjüket csak a sziklakert töri meg.

– A régi garázs helyét díszíti. Először nem is annak készült, csupán némi földre volt szükségünk a hely feltöltésére, de másfél helyett 17 köbméternyit borított le hozzánk a nyerges kamion az egyik közeli építkezésről. Valamit kezdeni kellett vele, így a tujasor előtt hátfallal megtámasztott sziklakert lett a földhalomból. A lőrinci riolitbányából hoztam hozzá a köveket, az volt talán az egyetlen az országban, ahol riolitot termeltek ki, sajnos nemrég bezárt. Gondban is voltam, amikor né-

hány évvel később ugyanolyan tipegőköveket akartam szerezni. Sok utánajárás volt, de sikerült.

Japánok, törpék

A sziklakertben is az örökzöldek az uralkodók. Átgondolt rendben törzsés és párnászerű „törpék” váltogatják egymást, közben egy-egy évelő növény oldja a látványt. – A törpe ezüstfenyő (*Picea pungens* 'Pallidula') törzseseen sajnos érzékeny a napégésre, valószínűleg a föld közvetlen közelében védi őt a paradusabb környezet, úgy nem perzselődik meg a lombja. Törpeségük ellenére ezeket is metszem, nem szeretném, ha kinőnék a helyüket. A növények zöme Gödöllőről, a Gergely Faiskolából, illetve Tóth Gyula fenyőoltvány-kerteszetéből származik. Mindig fiatal oltványokat vásárolok, ez részben pénzértécsabaráttal módszer, másrészt szeretem látni felnőni őket.

kertnégében

www.edenpont.com

Ahogy kezdtem elmélyedni a fenyők választékában, megkedveltem a távol-keleti fajokat. Szeretem járni az árudákat, igaz jó program számomra, olyan

öröm, mint másnak az, ha beül egy étterembe, és várja a finomságokat. Hosszas keresgélés után sikerült szert tennem erre a japán ernyőfenyőre (*Sciadopitys verticillata*). Másik kedvencem a japán selemfenyő (*Pinus parviflora* 'Goldilocks'), túleveleinek vége kihajtáskor sárga, később fehérre vált. Különlegesség a japán szugifenyő (*Cryptomeria japonica*) és az andalúziai jegenyefenyő sárgán kihajtó változata (*Abies pinsapo* 'Aurea'). A chileifenyő (*Araucaria*) még „sétálós” növény, télire fagymentes, világos helyre, a pincébe viszem, majd ha eléri a másfél méteres magasságot – azt mondják, akkortól elviseli a fagyokat – kiültetem.

Öröm az öntözés

• Nemcsak a fenyők metszésének, hanem a fűnek is a mestere. *Mintha puha perzsaszőnyegen lépdelnénk.*

– A legmunkaigényesebb és a legkiszámíthatatlanabb kerti növénydísz, de itt is a tápanyag-utánpótláson és az öntözésen van a hangsúly, mint a 'Smaragd' tujáknál, illetve az összes többi növénynél. Tavasszal levegőztetem, rendszeresen „etetem” és locsolom. Automata öntözőrendszer nélkül is szép, egyöntetű szőnyeggé nevelhető, ehhez azonban fontos, hogy örömminket leljük az öntözésben, ne teherként éljük meg.

• Kétség sem fér hozzá, hogy a csodaszép, dús leanderek is megkapják, ami nekik jár.

– Víz- és tápanyagigényes növények, azt mondják, hogy akkor igazán szépek, ha a fejük a napon, a lábuk a vízben áll. Két csúnya, felnyurgult tövel indult a gyűjtőszervenvedélyem. Visszavágtam, leszaporítottam, átültettem őket. Aztán jött a többi, különböző virágszínűek. Tavasszal nitrogéntúlsúlyos műtrágyát kapnak, hogy még a virágzás kezdete előtt dús lombot fejlesszenek, aztán áttérek a foszfor- és káliumdús változatokra. Hetenként-kéthetente kapnak belőle. Nagy a gyökértérigényük, ezért kétevenként át kell ültetni

őket, majd amikor elérik a 60-70 centiméteres cserépméretet, elérkezik az ifjítás ideje. Addigra a hajtások között is akad elöregedett, felmagasodott. A hajtások harmadrészét a harmadára visszavágom, lehet esetleg erősebben is, de legalább arasznyi csonk maradjon a föld fölött, hogy legyen miből megújuljon. Ezt három évig folytatom, ez idő alatt az egész bokor megújul, mégis folyamatosan van rajta virág. Ha az egészet egyszerre visszametszeném, egy évig biztosan nem, és a második évben is csak gyéren virágozna. A gyökerek is metszhetők, hiszen nem lehet vég nélkül folytatni a nagyobb cserépbe ültetést. 20-25 százalékukat visszavágom és ugyanabba a cserépbe, tápdús földbe visszaültetem őket.

• Ősszel meddig maradhatnak a kertben? – Elviselik a mínusz négy fokos éjszakai hőmérsékletet, ráadásul a rajtuk élő melegigényes pajzstetvek megsínylik a hideget. Ettől függetlenül a telelőre hordás előtt lepermetezem őket atka-, gomba- és rovarölő szerekkel. Világos helyen 5-8 C-fokon töltik a telet, és csak két-háromhetenként öntözöm őket. Tavasszal nem várok sokáig, már márciusban kihordom a növényeket. Ha éppen nincsenek a hároméves ifjítási folyamat alatt, akkor az előző évi hajtásaikat a felére visszavágom. Permetezéssel még a virágzás előtt megszabadítom a lombjukat minden kártevőtől, hiszen a rovarölő szerek perzselik a szirmokat, azzal elcsúfítanám a látványt, éppen azt, amiért szeretjük őket.

Algeier Wendy

Botanikus kert A GYÖNGY-FOLYÓNÁL

A mintegy 282 hektáron elterülő Dél-Kínai Botanikus Kert a leggazdagabb dél-ázsiai botanikai gyűjtemény, amelyben 14,5 ezer faj, fajta és változat él.

A mai Kína területét számos híres, nagy folyam vízze mossa (Amur, Vörös-folyó, Mekong, Brahmaputra, Szalven), a legjelentősebbek azonban a gyakorlatilag nyugatról keletre hömpölygő Sárga-folyó (Huang-ho), a Jangce (Csangcsiang vagy Kék-folyó) és a Gyöngy-folyó (Csu-csiang). Mindhárom szerepe fölbecsülhetetlen Kína történelmében, kultúrájában, mindennapos életében. Völgyeik, óriási vízgyűjtőterületeik botanikailag is nagyon érdekesek, mert különböző növénytakarójú észak-déli zónákra tagolják a hatalmas országot. A legdélebbi, a Gyöngy-folyó három főág (Keleti-, Északi- és Nyugati-folyó) egyesülésével jön létre, 2400 km hosszú. Hatalmas vízgyűjtőterülete Jünnan tartománytól a dél-kínai-tengeri tágas torkolatrendszerig terjed. Ősidők óta fontos öntözéses mezőgazdasá-

gi kultúrtáj. Híres többek közt kiváló minőségű rizséről, teájáról és jázminvirágáról (*Jasminum sambac* és *J. grandiflorum*). A folyam völgye a nyári monszun által befolyásolt nedves szubtrópusi éghajlatú. Az igen sűrűn lakott deltatorokolat három híres-neves kereskedő-kikötővárossal büszkélkedhet: Hongkong, Makaó és Kanton fontos szerepet játszottak Kína történelmében.

Kanton (kínaiul Guangzhou, ejtsd: Guangdzsú), Kuangtung (Guangdong) tartomány székhelye az ország harmadik legnagyobb városa, nyüzsgő, élénk kereskedő-kikötőváros, a Gyöngy-folyó két partján terül el, épp a Ráktérítő alatt. 1950-ben 2,5 millió lakosa volt, ma közel 14 millió. A Kr.e. harmadik században alapították, és amíg a 19. század közepén a nagyhatalmak Kínát térdre nem kényszerítették, az ország egyetlen nemzetközi kikötője volt. Eleinte az arabok tartották a kezükben a kereskedelmet, a tengeri selyemút egyik állomása volt, majd az európaiak is részt kértek. A sokféle illegális tevékenység miatt a város rosszhírű, ellenőrizhetetlen és veszélyes volt. Ma is nyüzsgő város nagyszerű piacokkal, a sok csapadék miatt jellegzetes fedett járdákkal. A kantoni a leghíresebb és legkedveltebb kínai konyhák egyike. A Dél-Kínában elterjedt kínai jüe nyelv egyik jellegzetes változatát, a kantonézt beszélik a városban, ami nagymértékben eltér a pekingi hivatalos mandarin nyelvtől.

Kanton központjától 8 kilométerre északra, a Tianhe külvárosban található Kína leglátványosabb és leggazdagabb botanikus kertje, amely gyakorlatilag csak néhány méterrel fekszik magasabban a tengerszintnél. A Dél-Kínai Botanikus Kert a Kínai Tudományos Akadémiához tartozik, területe mintegy 282 ha. 1929-ben a Szun Ját-szén Egyetem részeként alapította *Chen Huan-yong* (1890–1971) akadémikus, híres és kiváló botanikus, sok új növény leírója. Ma a leggazdagabb dél-ázsiai botanikai gyűjtemény, amelyben 14,5 ezer faj, fajta, változat él. A kertben 37 el-

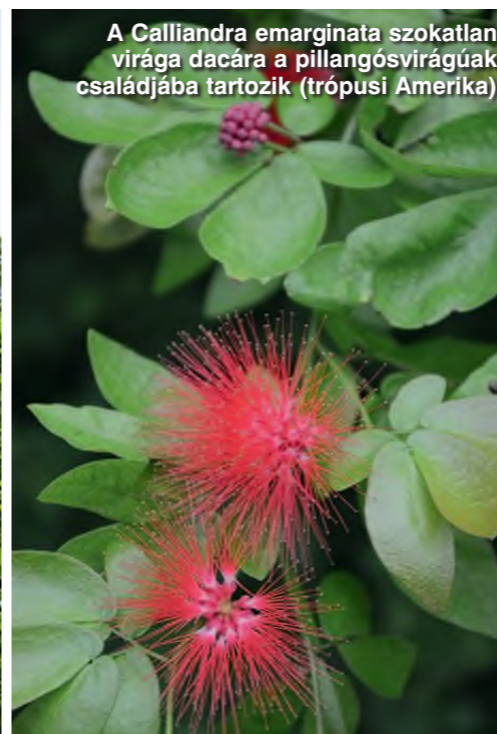
Árnyéki kertrészlet

A trópusi üvegház méretét jól mutatja a benne lévő vízesés nagysága

Az óriás halfarokpálmák (*Caryota maxima*) természetes és virágos terméságazatai

A *Calliandra emarginata* szokatlan virága dacára a pillangósvirágúak családjába tartozik (trópusi Amerika)

A cikászkertrészlete

Részlet a pálmagyűjteményből, amely háromhektáros területen több mint 300 fajt mutat be

Az egyik körutat a Kubában honos kiráypálma (*Roystonea regia*) bámulatos fasora szegélyezi

FRATER ERZSÉBET FELVÉTELEI

Az egyhektáros broméliagyűjtemény 15 nemzetség 298 fajt mutatja be

különlő, tematikus élőnövény-gyűjteményt tartanak fenn. Figyelemre méltó közülük a rendkívül gazdag pálma-, cikász-, bambusz-, gyógynövény-, haszonnövény-, bonsai-, kamélia-, magnólia- és gyömbérfélegyűjtemény, amelyek szabadföldön tekinthetők meg külön-külön kerterekben. Különösen izgalmas a hagyományos kínai gyógyászatban használatos fajokat nagy számban bemutató gyógynövénykert. Az üvegházak összterülete közel 8000 négyzetméter, szerkezetük és alakjuk a megszokottól sokszor eltérő, némelyik oldalukon különböző mértékben nyitottak, és inkább a nedves szubtrópusi időjárástól védik a növényeiket. A négy központi üvegház a Kanton hivatalos virágaként ismert, utcai sorfaként előszeretettel ültetett kapokfa (*Ceiba pentandra*) ötszirmú virágának alakját mintázza. Magashegységi és sarkvidéki, félsivatagi, ritka és különleges, valamint a forró trópusi éghajlaton honos növények gyűjteményei láthatók a házakban. Az utóbbi gyűjtemény üvegháza a legnagyobb, belmagassága 27,4 méter, idős korban átültetett, nagyméretű fák is láthatók benne.

A Tudományos Oktatási és Információs Központban található kiállításokon a növényvilággal kapcsolatos fontos tudást – pl. növényi erőforrások védelme, az emberek és növények kapcsolata, növény-ökológia, fenntartható hasznosítás – tárják a látogatók elé, tárgyak, modellek, képek és videofilmek segítségével.

A botanikus kert tájképileg is nagyszerűen tervezett és látványos. Nagyméretű tavak láncolata, a kertet keresztülszelő szigetek, ívelt kőhidak teszik változatossá. A főbejáratnál szemközt a tó félszigetén találjuk a pálmagyűjteményt. Az egyik tó partján fekvő vendéglőben a kantoni konyha kiváló fogásait kóstolhatjuk meg. Mivel metróval és busszal könnyen megközelíthető, nagyon népszerű a kantoniak körében. Évenként több mint egymillió látogató fordul ott meg.

A botanikus kert területén lévő épületekben működő, több mint 300 kutatót foglalkoztató nagy kutatóintézet a botanika és növényökológia valamennyi tudományágával foglalkozik, Kína egyik legjelentősebb ilyen jellegű intézete. Fontosabb témák a szubtrópusi és trópusi ökoszisztémák degradációja, a helyreállító ökológia, a ritka és veszélyeztetett fajok védelme, illetve Kuangtung tartomány vegetációkutatása. A kutatóintézethez 1,1 millió lapból álló értékes herbárium is tartozik. A botanikus kert mellett fekvő 37 hektáros kísérleti tér a kutatásokat segíti.

A RÁKTÉRÍTŐ ZÖLD ÉKKÖVE

A Dél-Kínai Botanikus Kerthez tartozik az 1956-ban alapított Dinghushan Nemzeti Természetvédelmi Terület és Kutatóállomás. Kantontól 110 kilométerre északnyugatra fekszik Csaocsing (Zhaoqing) város közelében, úgy is emlegetik, mint a Ráktérítő zöld ékköve. Ez volt az első természetvédelmi terület Kínában. Az 1155 hektár területű szubtrópusi esőerdő valószínűleg a benne rejtőzködő buddhista templomoknak és kolostoroknak köszönheti a megmaradását. A Dinghu hegység homokkőből és agyapalából áll, legmagasabb csúcsa ezer méteres, az évi csapadék 2000 mm. Élővilága a területéhez képest rendkívül gazdag és változatos, jól mutatja ezt az ott élő 1974 magasabb rendű helyi növényfaj, a 601 kalaposgomba-faj és 175 madárfaj. Ritka állat a kínai tobzoska (*Manis pentadactyla*) és az ezüsthácn (*Lophura nycthemera*). Területe tájképileg is gyönyörű, mély szurdokok, sziklafalak, gyors patakok, vízesések, tavak teszik változatossá. Lenyűgöző méretű, pilléres törzsű fák, sudár pálmák, vadregényes liánok, fafajta kúszfűgék szegélyezik az ösvényeket.

Dísnövényként is gyakran ültetik a színes virágzati murvalevelű muszsendákat. Nyugat-Afrikában honos a sarklát muszsenda (*Mussaenda erythrophylla*)

Különböző évszakokban három alkalommal jártam ebben a nagyszerű, lenyűgöző kertben. Az 1980-as évek közepén még minden irányból nagy rizsföldek vették körül, ma már magas épületek sokasága öleli körül. Első két alkalommal a kert közepén lévő vendégházban laktam, így volt lehetőségem az esti csendes kertben is sétálni. A szubtrópusi színeket és illatokat, az éjszakai különleges hangokat most is föl tudom idézni. Kína az elmúlt 30 évben leírhatatlan és drámai változásokon ment keresztül nem feltétlenül a legjobb irányban, a kantoni botanikus kert csodája azonban változatlan maradt.

Kósa Géza

Szenvedélye a RÓZSA

Kaposváron, kis utcában rejtőzik az a jól átgondolt, hosszú évek munkájával tudatosan kialakított rózsakert, amelyik a Geschwind-rózsák legnagyobb hazai gyűjteményének ad otthont. A ház és a kertkapu jól eltakarja a több mint félmektáros, egész nyáron rózsaillattal körülfengetett területet. Pedig a tulajdonos, Ibolya saját elmondása szerint kezdetben nem is szerette a rózsákat.

– Amikor kertvásárláson gondolkodtunk, mindenfelé néztünk telkeket, és sok viszontagság után végül itt a saját kertünk szomszédságában lévő gondozatlan földterületet vettük meg, *elegyedtünk szóba Ibolyával*. Így a házunkat körülvevő kert hirtelen több mint ötszörösére nőtt. Az új telekrész nagyon elhanyagolt állapotban volt. Neki kellett állni a gigászi munkának, két hétig mást se csináltunk, csak irtottuk az elvadult növényzetet. Utána földmunkagépekkel még tíz napig tartott a tereprendezés. Az eredmény ez a többszintes domb, ahol az első cserjét hét évvel ez előtt ültettem el.

• *Honnan jött a rózsakert kialakításának ötlete?*

– Mindig volt kert a házunk körül, de a rózsákat nem nagyon szerettem. Talán azért,

mert nem ismertem őket igazán. Az első rózsám az *Éden* fajta volt, amire azt mondtam, hogy na, ez már igen. Sokat kerestem az interneten, mert ilyen nagy terület beültetésére elsősorban a termelőktől szerettem volna növényeket beszerezni. És akkor az egyiknél ráakadtam az első történelmi rózsámra, a *Yolanda d'Aragonra* (J. P. Vibert, 1843). Rácsodálkoztam, hogy ilyen gyönyörű rózsák is vannak. Elkezdtem utánanézni alaposabban a fajtáknak, és tetszett ez is, az is, és onnantól kezdve nem volt megállás, a szenvedélyem vált a rózsá.

• *Hogyan ismerkedtél meg a Geschwind-rózsákkal?*

– Szerbiából rendeltem az első történelmi rózsákat, ott láttam meg az első Geschwind-rózsát is. Nem tudtam – mint ahogy kevesen tudják –, hogy ki is *Geschwind Rudolf*, és elkezdtem kutakodni. Nagyon nagy lökést adott a badeni rozáriumban (Ausztria) tett látogatás. Megnéztem a Geschwind Rudolf-emlékhelyet, ahol végre nem csak fotón csodálhattam meg a rózsáit. Az első, tőle származó rózsám a *Gipsy Boy* volt, mára pedig már 36 fajtáját gyűjtöttem össze.

• *Miért tetszettek meg ezek a fajták?*

– Mert nagyon különlegesek. Ami az előnyük, az a hátrányuk is egyben. Nagy térigényűek, ezért nem valók kis kertekbe, de nekem itt van helyem bőven a számukra. Sokuk sajnos csak egyszer virágzik, viszont nagyon jól tűrik a hideget, ami a nemesítésüknél is az egyik fő szempont volt. Geschwind Rudolf Korponán (a mai Szlovákia területén) volt főerdész. Amatőr rózsanevelőként kezdte, végül Európa-

Erinnerung an Brod

Asta von Parpart

Gruss an Teplitz

Himmelsauge

Wenzel Geschwind

A Magyar Rózsatársasággal együttműködve indítottuk el rózsákról szóló sorozatunkat, amelynek most a tizenhatodik részét adjuk közre. Az önszerveződő civil társaság hét éve tevékenykedik aktívan. Kezdő és gyakorló rózsabarátokat fogad tagjainak sorába, az igényesebb nemzeti kertkultúra fejlődését igyekszik ösztönözni.

magyarrozsatarsasag.blogspot.com

A KONYHAKERT IS LEHET SZÉP!

Kiosztották
„A legszebb konyhakertek”
– Magyarország legszebb konyhakertjei
program országos díjait.
A 72 egyéni díj mellett települési, megyei
és koordinátori díjak is gazdára találtak.

Gipsy Boy

Meteor

A SZERZŐ FELVÉTELEI

ÖT ORSZÁG SAJÁTJA

Rudolf Joseph Geschwind (1829–1910) erdésznek tanult, mégis rózsanesímítőként vált ismertté. Saját följegyzései szerint 707 új fajtát nemesített, de a szakirodalomban csak 140 fajta leírása található meg, és azok közül is csak kb. 50 maradt meg a gyűjteményekben.

Geschwind nevéhez fűződik az általa Nordlandrosen néven emlegetett fajták nemesítése, amelyekre extrém hidegtűrés jellemző. Korponai kertjében rengeteg, a nemesítéshez felhasznált különböző vadrózsafajtát gyűjtött össze, és ott hozta létre a korábban híressé vált ún. magyar futórózsákat. Azok olyan helyeken is szépen díszlettek, ahol előtte nem éltek meg a rózsák. Szépség, edzetség, fagyűrőképesség voltak a Geschwind-rózsák főbb tulajdonságai.

Geschwind Rudolfot ma öt ország – Németország, Csehország, Szlovákia, Ausztria és hazánk – is a sajátjának tekinti, mivel az Osztrák-Magyar Monarchia területén tevékenykedett. Neve és rózsafajtái mégis csak a megszállott rózsagyűjtők körében ismertek igazán.

szerte ismert, nemzetközileg jelentős nemesítő vált belőle. Nemesítéseikhez főleg vadrózsafajokat használt, ami forradalmi újítás volt a maga idejében. Jó lenne, ha a hazai rózsakedvelők is megismernék tevékenységét, fajtáit. Mintegy 700 fajtát nemesített, amikből név nélkül más nemesítőknek is eladott. Jelenleg 64 még meglévő fajtája ismert, de néhányat más nemesítő nevével jegyezték be. Nagy részük természetes, nagy helyigényű bokrot nevel, és egyszer, a nyár elején nyílik. Akkor viszont pazar a látvány. Többeket elriaszt, ha egy rózsaszál csak egyszer nyílik, de gondoljunk csak bele: a virágzó cserjék, például a gyöngyvesszők, az orgona, az aranycserje is csak évenként egyszer virágzik, mégis ott vannak szinte minden kertben.

- *Melyik Geschwind-rózsák a kedvenceid, melyiket ajánlanád másoknak is?* – Mindegyik a kedvencem, és folyamatosan jönnek az újabbak. Amit mégis ajánlanék a kisebb kertekbe, az *Asta von Parpart*, a *Caecilie Scharsach*, az *Eugene E. Marlitt*, a *Meteor* és az egyik legszebb, a *Wenzel Geschwind*. Mindegyikük folyamatosan virágzik, és nem nőnek nagyra. Ki kell emelnem, hogy egyik fajtája, a folyamatosan nyíló *Gruss an Teplitz* „világörökség rózsá” lett. Nagy kertekbe ajánlom még a klasszikus, egyszer nyíló, illatos rózsabokrok közül a *Himmelsauge*, a *Leopold Ritter*, az *Ernst G. Dörell* és a *Gipsy Boy* fajtákat. Remélhetőleg hamarosan jó részük nemcsak külföldön, hanem itthon is beszerezhető lesz, több hazai faiskola elkezdte a szaporításu-

Leopold Ritter

kat. Így sem Geschwind neve, sem a fajtái nem felejtődnek el Magyarországon sem. Kár lenne értük.

- *Milyen terveid vannak még a kerttel?* – Szeretném összegyűjteni az összes, még föllelhető Geschwind-fajtát. Nagy szükség lenne egy vagy inkább több génbankra, ahol megőrizhetjük ezeket a csodálatos rózsákat. Továbbá szeretnék a másik magyar nemesítő, *Márk Gergely* rózsáiból is komoly gyűjteményt összeállítani. Jelenleg a kertben több mint 600 fajta van, aminek a negyede történelmi rózsaszál. Legfőbb szempontom a válogatásnál, hogy rezisztensek, azaz a betegségekkel szemben ellenállóak legyenek.

Nógrádi Tímea

1

1 Bakó Péter biatorbágyi ligetes, mediterrán hangulatú pihenőkertjéhez harmonikusan illeszkednek a zöldséges és gyümölcsös részek. Minden adottságot kihasználva – kordonokon, lugasokon, magasságyásokban, edényekben, ámpolás cserepekben – termeli a család kedvenc zöldeit, gyümölcseit. Idén kislánya is saját kertrészt kapott, a szülei segítségével épített mesekertet saját maga gondozza. Normál kategóriában érdemelték ki az országos díjat

2 Kósa Tamás Miklós Egerben, a Szépasszony-völgy helyi védelem alatt álló Öregkori pincéi közvetlen közelében, egy borház kertjében mediterrán hangulatú konyhakertet hozott létre. A teraszos kialakítás, a rendezett, tiszta, virágos környezet és a Kárpát-medence növényeinek egyvelege varázslatos hangulatot áraszt. A normál kategóriában nevezett kert idén először kapott országos elismerést

2012-ben Karcagon Kovács Szilvia programigazgató kezdeményezésére indult el „A legszebb konyhakertek” – Magyarország legszebb konyhakertjei program, amely már 2013-ban országos mozgalommá nőtte ki magát. Célja, hogy a kertművelők munkája kellő elismerést kapjon, és példájuk nyomán minél többen gondozzanak konyhakertet, hogy az évszázadok során összegyűlt tudás, tapasztalat továbböröklődjön.

A verseny komplex gondolkodásmódot próbál terjeszteni azzal, hogy minden évben kiemelt programot is hirdet. A korábbi években a madárbarát, rovarbarát kert, illetve fűszer- és gyógynövényes kert kialakítása, idén pedig a hasznos rovarok kertben való megtelepítése és védelme volt a kiemelt feladat, amit igen sokan, a jelentkezők mintegy 90 százaléka teljesített.

A program egyik célkitűzése, hogy természetes védekezési módokat honosítson meg a házikertekben. Kovács Szilvia nagy

2

örömeire ennek igen sokan meg is felelnek, növénytársításokkal, növényi levelekkel és más biomódszerekkel tartják egészségesen növényeiket, illetve aki mégis kémiai növényvédőt szeretne hív segítségül a védekezésben, az permetezési naplóban rögzíti a kijuttatott kezeléssel kapcsolatos tudnivalókat.

Elismerés illeti a zsűritagokat és koordinátorokat, több mint kétezer önkéntesként vesznek részt a szervezésben és a helyi zsűrizésben.

A verseny már az első évben nemzetközivé vált. Az öt év alatt eddig összesen 7 ország 534 településéről jelentkezték kertművelők, az idén hazánkon kívül az USA-ból,

MAGYARORSZÁG LEGSZEBB KONYHAKERTJEI

- **Balkon kategória:** Zai Lehel (Fót)
- **Mini kategória:** Kozma Lászlóné Nagy Katalin és Kozma László (Gutorfőldé); Kantó Rebeka és Kantó Kristóf (Nagykanizsa). Második alkalommal kapott országos elismerést, ezért megerősítő díjat vehetett át Monoki Péterné (Nagykovács). Harmadik alkalommal kapott országos elismerést, tehát örökös díjban részesült Uzsoki János (Mezőtúr); Szabó Pálné és Szabó Pál (Muh); dr. Csákiné Jilling Zsuzsanna (Szekszárd).
- **Normál kategória:** Flórián Róbertné (Bajna); Bakó Péter (Biatorbágy); Medvei Ida Rozália (Bicske); Nagyné Ági és a budaörsi kertbarátok (Budaörs); Dernovics Istvánné (Budapest 16. ker.); Litavszky Pál (Budapest 18. ker.); Bak Károlyné (Bugyi); Madar Lajos és Jenei Zsuzsanna (Cegléd); Sebestyén Istvánné (Dunaszentgyörgy); Kósa Tamás Miklós (Eger); Erős Miklós (Esztergom); Belső Zoltánné és férje Belső Zoltán (Gutorfőldé); Varjú Máttyás (Karcag); Gyulai József (Kecskemét); Habon Judit és családja (Kocsér); Szabó László és felesége Pótl Eszter (Kőszeg); Madár Ferencné (Solt); Kovács Antal és felesége Kovács Antalné született Plósz Gizella (Szada); Tóth Károlyné és Tóth Károly (Szank); Ábrahám György és Ábrahám Györgyné (Szeged); Tóth András (Szekszárd); Zubik Tibor (Szentistván); Oláh András és felesége Oláh Andrásné Marika (Tiszaörs); Katona József és felesége Katona Józsefné (Velence); valamint Józsa László és unokája Olvasztó Bendegúz (Zsámbok). Az országos díj megerősítő díját vehette át Fábrián Mártonné (Karcag); Balogh Lászlóné és férje (Muh); Bányainé Pajor Gabriella (Nagykovács); és Molnár Istvánné (Vonyarcvashegy). Örökös díjban részesült Feketéné Bokor Katalin és Fekete Ferenc (Pusztaszabolcs); Szabó Éva és Gyarmati Pál (Tunyogmatolcs). Negyedik alkalommal kapott országos elismerést, tehát életműdíjat vehetett át Fercsák László és felesége, Szaknyéri Karolina (Gutorfőldé).
- **Zártkert 1, zöldséges kategória:** Rózsa Péter (Balmazújváros);

Oláh Imre János és Oláh Imre Jánosné (Hajdúnánás); Kerepesi Vince (Pusztaszabolcs); Lengyel Ferenc (Temerin). Örökös díjban részesült Salamon József (Nagykanizsa); életműdíjat kapott Gyenge János és felesége Farkas Mária (Karcag).

- **Zártkert 2, gyümölcsös kategória:** Tóth Pál (Békéscsaba).
- **Zártkert 3, vegyes kategória:** Polgár Marianne (Budaörs); Timár Katalin Odetta (Csíkszereda – Lemhény); Lakatos Imréné (Kiscséc); Balla Márton (Muh); Németh Sándor és Némethné Kóvári Mária (Nagykanizsa); Burgermeister László és Zoller Éva (Nagymaros); Korgyik Mihályné Marika (Nyírtura); Szekeres Ferenc (Szajol); Farkas János és neje (Szekszárd). Az országos díj megerősítő díját vehette át Bödő Kálmán (Magyarkanizsa); Kovács Ernő és felesége Behul Brigitta (Mosonmagyaróvár). Életműdíjban részesült Mayer Erika és családja (Szeged).

- **Közösségi kategória:** Bicske Városi Óvoda Kakas Tagóvodája (Bicske); Városi Kertek Közhasznú Egyesület Aranykatica Kertje (Budapest 19. ker.); Hajdúsámson Város Önkormányzata (Hajdúsámson); Grassalkovich Antal Baptista Szakgimnázium, Szakközépiskola, Szakiskola és Felnőttek Általános Iskolája (Hatvan); II. Rákóczi Ferenc Katolikus Gimnázium és Mezőgazdasági, Közgazdasági, Informatikai Szakgimnázium (Kiskunhalas); Beszédes József Mezőgazdasági és Műszaki Iskolaközpont – Kőrösi Sóti Beáta (Magyarkanizsa); Monte Corona Műemlékvédő Egyesület, Varga Eszter képviselő (Oroszlány); Pusztaszabolcsi Városi Óvoda és Bölcsőde Zsiráf Óvoda (Pusztaszabolcs); Szigethalom Községi Biokert (Szigethalom); Tyukodi Kertbarátok 3-90-ig és Kiss Árpádné (Tyukod); Zalaszentmárton Község Önkormányzata (Zalaszentmárton).

Az országos díj megerősítő díját vehette át a Karcagi Többcélú Kistérségi Társulás Szociális Szolgáltató Központ (Karcag); a Hildegard Óvoda (Mosonmagyaróvár), illetve a Makkosházi Községi Kert (Szeged).

a dél-angliai Plymouthból, Erdélyből és a Délvidékről is érkeztek nevezések. Az idén 366 település 2351 kertművelője vállalta a megmérettetést, közülük 96 településről 240-et jelöltek országos díjra. Nagy István miniszterhelyettes, a Földművelésügyi Minisztérium parlamenti államtitkára és Kovács Szilvia programigazgató hét versenykategóriában összesen 72 díjat (53 országos, 10 országos megerősítő, 6 örökös és 3 életműdíjat) adott át a legeredményesebb kertművelőknek.

Idén először megyei díjakat is kiosztottak. A szervezők úgy gondolták, hogy elismerni, díjazni érdemes azokat, akik példás gondossággal, lelkiismeretességgel viselik gondját és szervezik településükön „A legszebb konyhakertek” versenyt, illetve azon településeket, amelyek kiemelkedően teljesítettek ebben a programban akár helyi, akár országos szinten. Ezért minden megyei önkormányzatot felkérték megyei elismerés adományozására. Az idén öt megye élt ezzel a lehetőséggel. A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Szank községnek, a Békés Megyei Önkormányzat Kondorosnak, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat Tiszaörsnek, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Tunyogmatolcsnak, a Vas Megyei Önkormányzat pedig Káld községnek adományozott megyei díjat.

A program öt éves jubileuma alkalmából elismerésben részesítették azon településeket, ahol immár ötödik éve töretlen lelkesedéssel szervezik a versenyt. Bácskossuthfalva, Badacsonytördemic, Biatorbágy, Bicske, Cegléd, Csongrád, Csorvás, Eger, Esztergom, Felsőörs, Gutorfőldé, Jászapáti, Karcag, Kecskemét, Kenderes, Kiskunhalas, Kisújszállás, Kunszentmiklós, Mezőtúr, Nagykanizsa, Nyírmada, Pilisvörösvár, Pusztaszabolcs, Püspökladány, Temerin, Tiszafüred, Tiszaörs, Tunyogmatolcs, Tyukod és Újszilvás települési képviselői, illetve koordinátorai részesültek elismerésben.

Díjazták a verseny legaktívabb, legjobban teljesítő települését, amely a lélekszám arányában a legtöbb kertművelőt vont a versenybe. Gutorfőldé kapta az elismerést, ahol a lakosság 24 százaléka részt vesz a versenynek. Fercsák Lászlóné Szaknyéri Karolina 2013-ban kezdeményezte a versenyhez való csatlakozást, azóta mozgatórugója, koordinátora a települési programnak, fantasztikus lendülettel, minden energiáját beleadvva szervezi a helyi versenyt. Az öt év alatt összesen 244 kertnevezésük és 40 országos díjra jelölésük volt. A gutorföldi kertek példásan gyönyörű biokertek, eddig 10 országos elismerést szereztek, amiből 6 kertművelő országos, egy pedig életműdíjat kapott.

Algeier Wendy

1 Bányainé Pajor Gabriella szimmetrikus elrendezésű kiemelt ágyásokban, a növény társítás szabályainak figyelembevételével alakította ki haszonkertjét. A kert közepén súlylyesztett hordóban pihen az öntözővíz, mellette csendes szemlélődésre, pihenésre szolgáló pad kapott helyet. A nagykovácsi kerttulajdonos idén másodszor kapott országos elismerést, így megerősítő díjat vehetett át

2 Rózsa Péter balmazújvárosi zártkertjében biomódszerekkel, vegyszermentesen termel. Idén kialakított dombágyását, amely minden várakozáson felül ontotta az egészséges és gyönyörű zöldségeket, kisunokájával ketten gondozzák. A hozzá látogató érdeklődőknek szívesen átadja a sok év alatt összegyűlt gyakorlati tudását

3 Hét versenykategóriában összesen 72 díjat (53 országos, 10 országos megerősítő, 6 örökös és 3 életműdíjat) osztottak ki

4 Gutorfőldé kapta az Év települése díjat. Balról jobbra Kovács Szilvia programigazgató; Nyakas István, Gutorfőldé polgármestere; Fercsák Lászlóné Szaknyéri Karolina települési koordinátor és Nagy István miniszterhelyettes az OMEK zárónapján rendezett díjkiosztón

5 Mayer Erika és családja Szegedről negyedik alkalommal kapott országos elismerést, tehát életműdíjban részesült. Vegyes zártkert kategóriában nevezett kertjük lenyűgöző, a bio növénytermesztés és az állattartás harmóniában vannak egymással. Zöldségek, gyógy- és fűszernövények dísznövények módjára pompáznak a kertben. Az egész család szívvel és lélekkel gondozza a kert

6 Tóth Pál kimagasló munkát végez békéscsabai zártkerti gyümölcsösében, mely rendezett, szakszerűen, kifogástalanul ápolt, kihasználtsága maximális, korona- és tőkealakításai egyedülállóak. Egy gyümölcsfán több fajtát is termeszt, tudatosan használja oltási, szemzési tapasztalatait. A termés mennyisége és minősége az évszázadi hatásoktól függetlenül folyamatosan magas, bizonyítva a szakértelmet és a sok munkát

7 A Városi Kertek Közhasznú Egyesület Aranykatica Kertjét Budapest 19. kerületében három nemzedék műveli együtt. A közösségi kertben nagy figyelmet fordítanak a kert összképére, fenntartására és folyamatos fejlesztésére. Nemcsak az egyéni ágyások, hanem a közösségi művelésű területek is szépen gondozottak

A rendezett telephely üzenete

Szerencsés, ha egy telephely kialakítása során is a családi ház kertjénél figyelembe vett elvek érvényesülnek, így a cég dolgozói, valamint az odalátogató ügyfelek is jól érzik ott magukat. Mindez a munka minőségére is kedvezően hat.

Több, egymással szomszédos telek megvásárlásával alakult ki a négyezer négyzetméteres telephely Zamárdiban, ahol a kertépítő cég irodája, műhelye és garázsai kaptak helyet. A dolgozók onnan indulnak reggelenként, és a munka befejeztével oda térnek vissza. Az ügyfeleket is

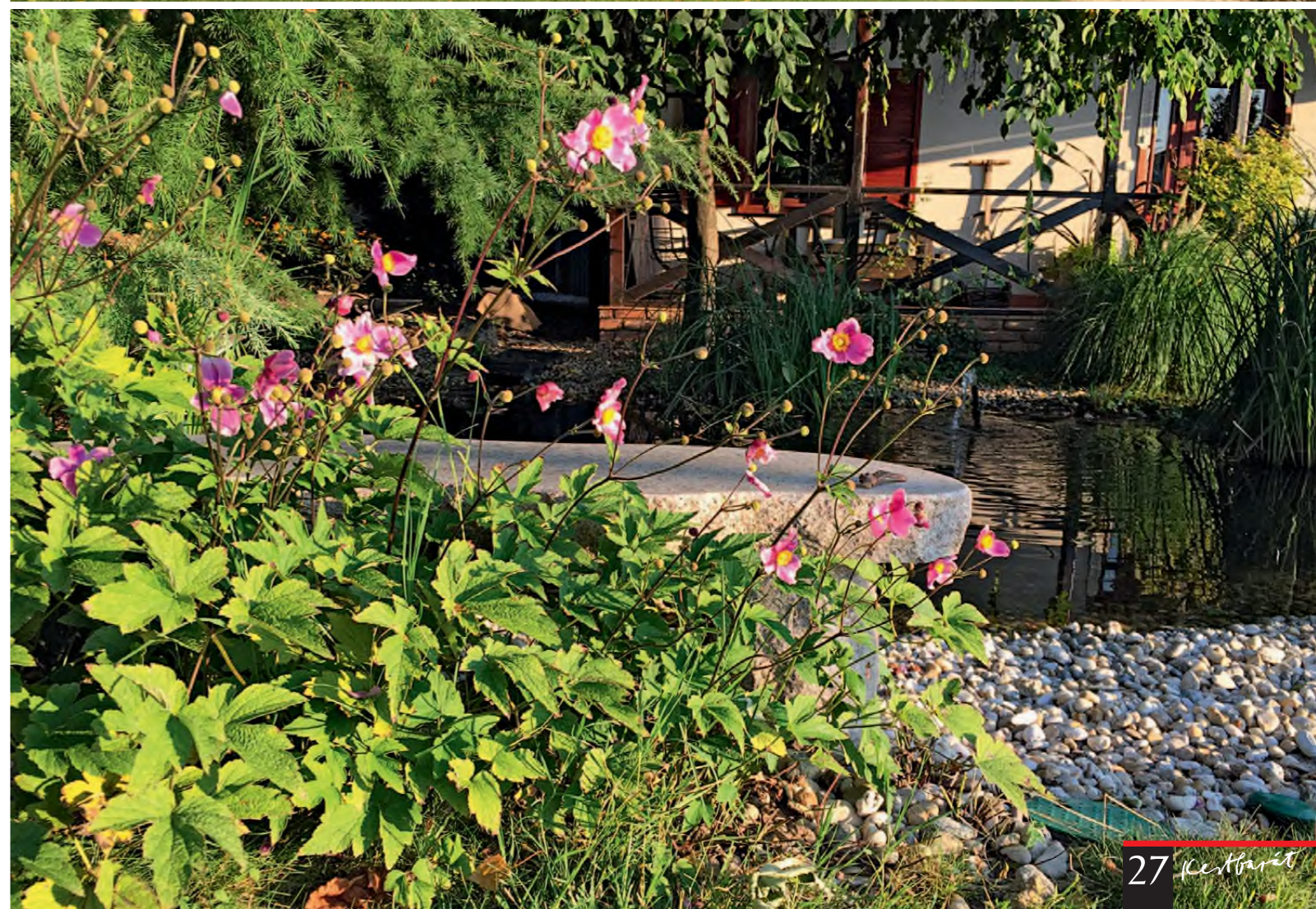
ott fogadják. A telephely zöldfelületének kialakítása a tulajdonos-ügyvezető ízlését, elképzeléseit tükrözi, aki azt szeretne volna, ha minden évszakban szerethető környezet veszi körül. Így kezdődött a cég telephelyének növényesítése.

Kezdetben a tulajdonos családi házának egyik szobája adott otthont az irodának, majd idővel a korábban csak raktárként használt ötven négyzetméteres kis épületet alakították át erre a célra. A tulajdonos külföldi tanulmányútjain szembesült először azzal, mennyire fontos a telephelyek rendezettsége. Ez a szemlélet hazánkban ritka, pedig ebből nagyon sok minden leszűrhető a cégről is. Ha valaki igényes a saját környezetére, az azt sugallja, hogy másokéra is az.

A telephely kialakítása során fontos volt, hogy amennyire lehet, csökkentsék a reggeli munkába indulás zajait a szomszédok felé. A kerítés mentén lombjával takar a juhar (*Acer platanoides* 'Emerald'n Queen'), a kőris (*Fraxinus angustifolia* 'Raywood') és a nyírfák (*Betula pendula*), amelyek ősszel is gyönyörűek. Ezt a hatást egészíti ki a vérmogyoró (*Corylus avellana* 'Fuscorubra') őszi bordó, az örökzöld ezüstfa (*Elaeagnus pungens* 'Maculata') sárga-zöld levélszíne és az aranylombú nyugati tuja (*Thuja occidentalis* 'Rheingold') egész évben sárgálló levelei.

Az épület közelébe színes, minden évszakban más és más díszet adó növények kerültek. A rózsák, köztük a sötétrózsaszín, illatos, telt virágú *Leonardo da Vinci* a nagy kedvenc. A nyár díszei még a hortenziák, a sásliliomok, a levendulák, a szellőrózsák, a díszfüvek és a színes díszgyertyák. A tó vízfelületének párájával segíti a növények fejlődését, látványa pedig felüdíti az odaérkezőt, a kis kőpad pihenésre, elcsendesedésre hív. A himaljai cédrus (*Cedrus deodara* 'Golden Horizon') alacsony ágai a tó vize fölé nyúlnak. A légnedvességet élvezik a japánju-

A kertépítési munka művészi része a finom esztétikai részletek megalkotása, olyankor formákkal, színekkel, arányokkal, textúrákkal játszat a kertész, végül összhatásában olyan alkotás születik, amelyben a felhasználó otthon érezheti magát.

FOTÓK: SZABÓ KERTÉPÍTŐ KFT. ZAMÁRDI

harok is, köztük az *Acer palmatum* 'Osakazuki' fajta.

Fontos, hogy a reggeli munkakezdés már az épületbe lépés pillanatában jól kezdődjön, ezért az iroda bejáratát díszítő kaspók is sokszínűek, rendszeresen változik a növényösszetételük. Az évszakoknak megfelelő színek és hangulatok vált-

ják egymást a tavaszi tulipánoktól az őszszel is nyíló árvácskákig.

A cég a korábban általa épített kertek felújítását is vállalja, ez nagyon sok szakmai segítséget, tanulási lehetőséget ad. Pontosán látható az elvégzett munka minősége, a növényhasználat eredménye, az esztétika, a kert színvilága.

Egy cég telephelyének kialakítása nemcsak a munkatársak, hanem az üzleti partnerek számára is fontos üzenetet hordoz. A rendezettség, a növényválasztás harmóniájának látványa a leendő megbízó döntését is segíti.

Megyesi Éva

Ha újság, akkor Digitalstand

KEDVENC LAPJAID EGY KATTINTÁSRA!

WWW.DIGITALSTAND.HU

Kínálatunkból:

MINDEN EGY HELYEN!

Magyarország legnagyobb digitális agrárszaklap portfóliója!

akár
40%
kedvezmény!

Fizessen elő a Magyar Mezőgazdaság Kft. kiadványainak digitális változatára!

- Egyedi kedvezményes ár digitális lapelőfizetőink részére!
- Egyszerű, gyors, kényelmes előfizetési lehetőség!
- Bővített interaktív tartalom!
- Hirdetőpartnereink számára újszerű, interaktív megjelenési lehetőség!

www.magyarmezogazdasag.hu

www.digitalstand.hu

Pompás végjáték

IDŐSZERŰ

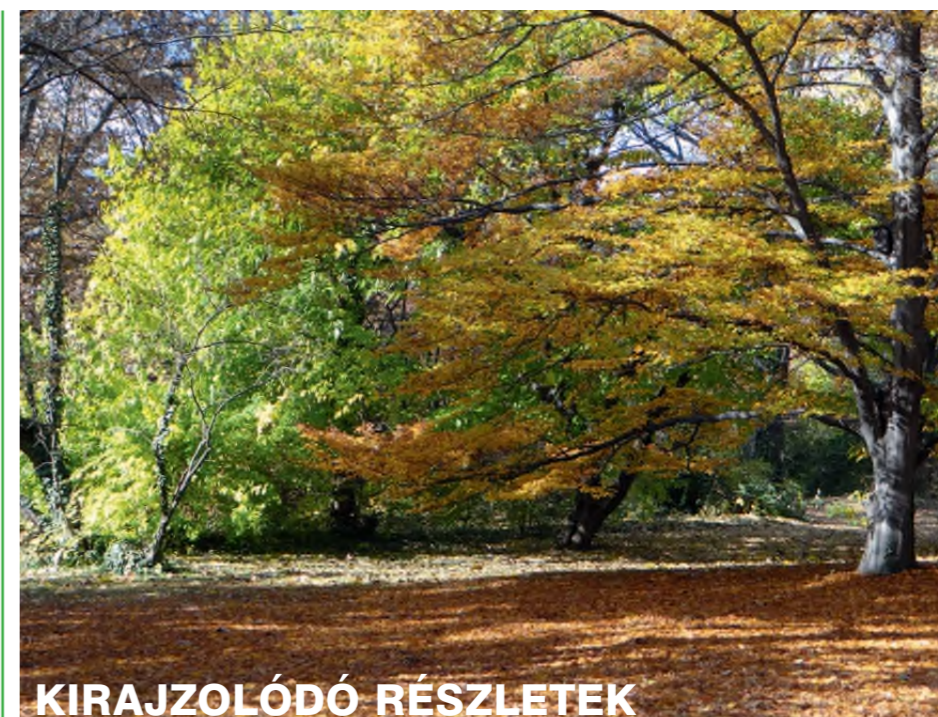
Az évszakváltással bekövetkező fény- és hőmérsékletváltozás a lombhullató növényekben csökkenti a nedvkeringést és a hormonszintet.

Az életfolyamatok lassú átalakulásának utolsó végjátéka az a pompás lombszíneződés, amelyet szerencsés esetben, ha az időjárás lehetővé teszi, rövid ideig még élvezhetünk. Míg a kert napról napra dermedtebbé válik, majd az enyhe fagyok mozdulatlanságba merevítik a növényeket.

ÉLJÜNK VELE

Tervezzük meg a maradék munkáink sorrendjét. Ebbe beleszólhat a zöldhulladék elszállításának utolsó időpontja, ha olyan helyen lakunk, ahol ezt a szolgáltatást igénybe vehetjük. Érdeemes élni vele, hiszen alapos takarítás után is sok olyan növényi rész gyűlik össze, ami jobb, ha kikerül a kertből. A kártevőktől megbetegített lomb, a kórokozótól fertőzött ágak, hajtások, de a vastag szövetű, nehezen komposztálódó levelek is mind ilyenek. Ekkortájt ez a feladat válik sürgetővé, és sorolja hátrébb a többi.

KIRAJZOLÓDÓ RÉSZLETEK

Szüntelenül hullik a lomb, majd amikor abbamarad, hirtelen kitárul a kert, és előtűnnek az addig takarásban lévő részletek. Kirajzolódik a levetkőzött fák tekintélyes ágrendszerre, fajra jellemző koronaformájára. Feltűnnek a madárfészkek, amikről a hangok után eddig csak sejtettük, hogy hol lehetnek. Ahogy előtérbe kerülnek az eddig láthatatlan területek, teret engednek a szemünknek a további kalandozásra, az elménknek a tájban gondolkodásra.

A cikászpálma (*Cycas revoluta*) vagy szágópálma nagyon mutatós levéldísnövény. Természetes élőhelyén pálmatermetű trópusi fa elágazásmentes törzssel, spirálisan elhelyezkedő levelekkel. Szépen kifejtett példányai lakásbelső, irodák szemrevaló díszei. Jól tűri a száraz levegőt, ennek ellenére érdemes időnként párasítani a leveleit, vagy a közelében elhelyezett, vízzel feltöltött páradúsabbá tenni a környezetét. A pálmákra emlékeztető megjelenésű sötétzöld levelei gumószerű törzsből hajtanak ki, merevek, kemények, levélneleik szúrósak. Kedveli a világos elhelyezést, ám a nyári időszakban védeni kell a tűző naptól. Télen hűvösebb, 12-15 C-fokos körülmények között érzi jól magát, akkor a vízigénye is mérsékeltebb, míg a hőmérséklet emelkedésével és nyáron magasabb. Rendszeres öntözést kíván, nem viseli el, ha kiszárad a földlabdája.

A téli nyugalmi szakasz végét a törzsből frissen kihajtó és kipöndörödő levelekkel jelzi. A növekedési szakaszba került cikász egészséges fejlődését hetenként adagolt tápoldattal támogathatjuk. Lassú növény, csak 2-3, esetleg 5 évenként igényli az átültetést nagyobb méretű cserépbe, amelyhez kötöttebb, kissé agyagos talajt válasszunk. Vigyázzunk, ne sértsük meg a gyökereket. Leggyakrabban magról szaporítják, a csírázáshoz magas, 30-35 C-fokos talajhőmérsékletre van szükség, és egy hónapig is eltarthat. A cikászok a földtörténeti perm korszak végén jelentek meg, amivel megkezdődött a növényvilág középkora, a mezofitikum. A triász és jura korszakban a fenyezők és a cikászfélék voltak az uralkodó növények. Bár hasonlítanak a pálmákhoz, a rendszertan azoktól távolabb, a nyitvatermőkhez sorolja őket, közelebb állnak a tűlevelűekhez és a páfrányokhoz.

Kérdések és válaszok

Kell öntözni az évelőkkel beültetett balkonládákat, edényeket?

A hőmérséklet ugyan csökken, mérsékeltebbé válik a növények vízigénye, a talajuk azonban nem válhat csontszárazzá. A másik véglet a túllöntözés, vagy ha csapadék útján kapnak túl sok nedvességet a

növények. A pangó vízben álló gyökerek könnyen megpuhulnak, később el is pusztulhatnak, ami után a legtöbb esetben a növény is tönkremegy.

Mind ezek ellenére ne mondjunk le ezekről az értékes és mutatós növény-összeállításokról, hiszen kis odafigyeléssel kézben tarthatók. Az elhelyezés szempontjából a bejárati vagy a teraszajtó szomszédsága, illetve az ablakpárkány a legkedvezőbb helyek, ott némileg védettek az erős szél-től, lassabban hűl le a talaj, és kisebb a csapadékárnyék. Ajánlatos az edényeket apró lábakra állítani, hogy a fölösleges víz időben eltávozhasson belőlük.

Miért nem piroslanak a mikulásvirág levelei?

Akinek sikerült megtartani a mikulásvirágát, biztosan észrevette, hogy a nyár folyamán a piros levelek fokozatosan lepotyogtak, és új hajtások nőttek fölülük. A növény szép új, üde zöld hajtásokkal fejlődött tovább. Az ilyen hálás és kitartó növénytől nem szívesen válunk meg, ám sokan nem boldogulnak az újvirágoztatásukkal. A mikulásvirág rövidnappalos növény, azaz a virágzásához – a fellevelei beszínéséhez – napi 14 órás sötét időszakra van szüksége. A szobában tartott növény esetében ez azt jelenti, hogy a sötét időszakot megzavarja az esti

JÓ LESZ JÖVŐRE

A kályhák begyújtására, kerti forralt-bor-főzésre vagy a jövő évi nyári grillezésre használható ágakat a csapadékos időszak beállta előtt daraboljuk fel, és hordjuk száraz helyre. A fák lehasadó ágait még az őszi, téli erősen szeles időszak előtt vágjuk le, és ellenőrizzük a kikarózott növények, futtatórácsok, táمبرendezések fessességét is. A fák metszésére a fagymentes napok még alkalmasak.

ereje, de még küzd a hajnali köddel. A legyek, kabócák, harlekinkaticák mozgása már lelassul, csak a napsütéses percekben élénkülnek kissé. December elején, Miklós nappal gyakran megérkezik a fagy, és zúzmarával vonja be a gyepet, a fák ágait. A tél visszavonhatatlan közeledtét, az idő napról napra hidegebbre fordulását jelzik. A mélyebbre húzódó köd véget vet a látkép csodálatának, a tájra ülő felhővel zárt égbolt alatt hamar összegyűlik a kéményekből kiáramló füst és korom. Csak reménykedhetünk, hogy a feltámadó szél kisöpri a szmogot, a napsütés pedig legyőzi a ködöt.

ALSZIK A KERT

A gyept befejezi a növekedését, de ha csapadékos és enyhe volt az őszi, november vége felé még szükség lehet egy utolsó nyírásra. Utána készítsük föl a fűnyírót a téli tárolásra, tisztítsuk meg a késeit a rápadt nyirkos nyesedéktől, földmaradványoktól. A hasznos kerti szerszámainkkal is tegyük ugyanezt, rakjunk a helyére mindent az eszközeinknek kialakított tárolóban. A kertünkbe vezető kaput azonban ne zárjuk be hónapokra! Rendszeresen menjünk ki, nézelődjünk, mi minden történik nélkülünk odakint a zordabb időszakban.

A TERMÉSZET ERŐI

A természet erői munkálkodnak helyettünk a kertben. A napfénynek már alig van

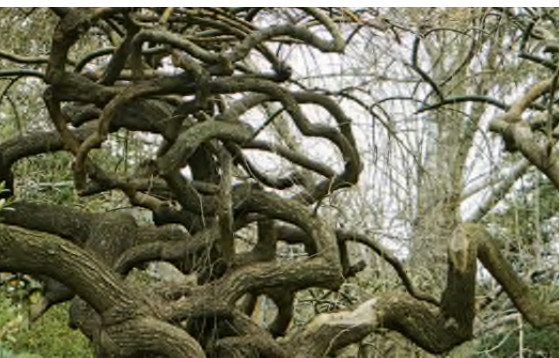
VÉDJÜK, AMIT LEHET

A fagyérzékeny növények kidobása után ürítsünk ki minden cserépet és más edényt. A gyökerekkel átszótt földlabdát az ágyások talajába dolgozhatjuk be tavasszal. Az érzékenyebb, de téltűrő dézsás növények gyökerét úgy védhetjük meg az átfagyástól, ha szigetelőanyaggal (légbuborékos fóliával, zsákvászonnal) bélelt nagyobb cserépbe helyezük, ha pedig rosszra fordulna az idő, a növényt is takarjuk be. Hosszan tartó fagyok előrejelzése esetén a szabadba ültetett növényeket is védjük rájuk borított és köréjük tekert kertészeti fátolyfóliával. A fagyos szél gyakran kártékonyabb, mint maga a fagy.

LOMBTALANUL IS SZÍNES

A fák télies körvonalai mellett főszereplőkké válnak a nyáron háttérként szolgáló örökzöldek, csakúgy, mint a színes veszszőjű cserjék (sommfélék), a fák kéregmin-tázatai, színei, csavarodottsága (nyír, fűz, meggy, mogyoró), vagy a lombtalan ágakon huncutul csüngő, ősszel narancsszínűre és pirosra érett termések. A csendesebbre váltott környezetben védtelenebbül kutatnak eleség és víz után a rigók és más madarak.

A FŰSZERKERTBEN

A fűszernövények némelyike téli védelemre szorul. A babért és a snidlinget érdemes cserépbe ültetni és tető alá vinni. A rozmaryn, a lestyán, a zsálya, a tárkony, a petrezselyem, a kakukkfű áttelel, de még mielőtt megfagynának, szedjük a zöldjükből, és tartalékoljunk a közelgő ünnepek ételeinek ízesítésére. Az ágyásokban maradó töveket takarjuk be száraz avarral vagy komposzttal.

Téli tervezgetés

A zord téli hónapokban szívesebben üldögélünk a fűtött lakásban, nem kívánczunk ki a kertbe. Aki idejében elvégezte az őszi végi, téli eleji kerti munkákat, az őszi lemosó permetezést, az ásást, a tápanyagpótlást, összetakarította a leveleket, megtisztította a kerti szerszámokat, gépeket, víztelenítette a kerti csapokat, az most elégedetten hátradőlhet, és élvezheti egész éves munkája gyümölcsét. Forró gyömbértea vagy fahéjas-szegfűszeges forralt bor kortyolgatása közben tervezzük meg a jövő évi vetéseket, ültetéseket.

ÚJ DIÓKÁRTEVŐ

Az idén is sokan tapasztalták, hogy a dióra rátapadt és megfeketedett a burok, és alatta akár 10-15 csontféhér „kukac”, vagyis nyű hemzsegett. Ezek a nyugati dióburok-fúrólégy lárvái. Ezt a viszonylag új kártevőt 2012-ben fedezték föl Magyarországon. Megjelenését sokan az éghajlatváltozás egyik káros következményének vélik. Nagyon nehéz ellene permetezéssel védekezni, csak a tojásrakás, az áttelelés és a kelés megakadályozásával tudjuk hatékonyan megvédeni a következő évi termést. A nyugati dióburok-fúrólégy – a cseresznyelégységhez hasonlóan – sárga ragadós lapokkal sikeresen előre jelezhető és csapdázható, kisebb fák esetében jól alkalmazható ez a módszer. A csapdákat a fák felső harmadában, a terméskezdemények közelében, a korona külső, napfényes részén helyezzük el júliusban, és az elhúzódozó rajzás miatt október közepéig, terméshullásig hagyjuk a fán.

A fák alját még a dió hullása előtt takarjuk le fóliával, ezzel megakadályozhatjuk, hogy a lárvák a talajba kerüljenek. A feke-

te burkú hullott diót maradéktalanul takarítsuk össze a fa alól, és égessük el. A nyugati dióburok-fúrólégy lárvái a dióbelet nem károsítják, ezért elvileg az hasznosítható, bár a nyálkás, rothadó burokkal való bánás nem túl kellemes. A kártevő a talajban báb alakban telel, így a leásással

nem oldjuk meg a problémát. A többi dióbetegség megakadályozása érdekében a lombot is célszerű rendszeresen összeszedni és elégetni.

Karantén kártevő, ha észleljük, azt jelenteni kell a megyei illetékes növényvédelmi hatóságnál.

gondosan válogassuk át, tisztítsuk meg a talajmaradványoktól. A tárolás legjobb módja a faládában, nedves homokban való rétegezés, így az nem szárad ki, de nem is rothad meg.

A betárolt gyökerek és gumók közül rendszeresen távolítsuk el a puhuló, rothadó darabokat. Hosszú tárolásra a nulla C-fok körüli, 85 százalék páratartalmú helyiség a legmegfelelőbb. Enyhébb téli napokon célszerű időnként kiszellőztetni a tárolóhelyiséget.

A HELYES TÁROLÁS

Ha októberben a jó időjárás miatt még nem takarítottuk be a gyökérzöldségféléket, sárgarépat, petrezselyemgyökeret, pasztinákot, zellergumót, akkor novemberben mindenképpen tegyük meg. A fagyok előtt okvetlenül szedjük föl a termést, hogy megelőzzük a komolyabb mínusz fokok okozta repedéseket. Csak sérüléstől, betegségektől és kártevőktől mentes termést tároljunk be, lehetőleg száraz időben. A termést

BÁTRAN A FOSZFORRAL

Az újonnan létesített hajtatóházak, fóliasátrak talajánál gyakori gond a foszforhiány. A foszfor makrotápanyagként a növények életében a gyökérképződés, a virágzás és a termékenyülés során játszik fontos szerepet. A növények többnyire palánta korban, illetve a tenyészidőszak elején hasznosítják nagyobb mértékben. Túladagolni nem lehet, bár nagy mennyiségben egyes mikroelemek, így a mangán és a cink felvételét gátolja.

Ez a tápelem lassan mozog a talajban, bő csapadék és öntözés hatására sem mosódik ki. A foszfort a hajtatóházakban és a szabadföldön is az őszi talajmunkák során kell mélyen bedolgozni a földbe. A tenyészidőszakban észlelt foszforhiányt – ami az idősebb levelek kékeszöld, lilás elszíneződésében, illetve a csökkent gyökérzet miatti gyenge fejlődési erélyben mutatkozik – talajon keresztül nehéz pótolni, és többszöri lombtrágyázással is csak részlegesen tudjuk orvosolni.

A palántanevelés során használt tőzeges földkeverékek nagy mennyiségű foszfort kötnek meg, így a palántaföld készítése során nagyobb mennyiségben adjunk foszforműtrágyát a közeghez, a növények foszforigényétől függően 10 literhez 3-4 dekagramm 18 százalékos szuperfoszfátot. A legtöbbet a káposztafélék és a gyökérzöldségek igénylik, de a borsó, az uborka, a paradicsom és a csemegekukorica foszforigénye is jelentős.

A palántanevelés során ügyeljünk arra is, hogy a közeg kellően meleg, 20-21 C-fokos legyen, a hideg talajból ugyanis nehezen veszik föl ezt a tápelemet a növények, és annak ellenére lilul a palánta, hogy elegendő mennyiségű foszfort adtunk a közeghez. A talaj és ne a levegő hőmérsékletét mérjük!

NEVELJÜNK GYÖMBÉRT

A gyömbér az egyik legerősebb immunerősítő gyógy- és fűszernövény. A téli hónapokban különösen nagy hasznát vesszük vírus- és baktériumölő, köptető, vérpezsdítő, melengető hatásának. Emellett ízületi bántalmakra, a vércukorszint szabályozására, gyulladáscsökkentésre is kiváló. Számos ételhez jól illik, húslevesek, páclevék, sütemények fűszereként ismerjük, likőr és gyömbérsör is készül belőle. Kis fortélyal a lakásban magunk is megnevelhetjük.

A vásárolt ép, egészséges, bőven elágazó, sok „szemet” (rügyet) tartalmazó gyömbérgyökeret (rizómát) vágjuk több darabra, úgy, hogy minden darabon legyen legalább egy rügy. Áztassuk be 2-3 órára, közben készítsük el az ültetőedényt. A gyöm-

bér sekélyen gyökeresedik, ezért inkább szélesebb, sekélyebb, az alján vízelvezető furatokkal ellátott edényt válasszunk a számára, és azt töltsük meg jó vízáteresztő, homokos palántafölddel. Ültetés előtt jól nedvesítsük meg a földet, fontos, hogy a cserépföld teteje száraz, az alja pedig nedves legyen, ezért mindig alulról öntözzük a növényt. Vízszintesen és sekélyen ültessük el a gyömbérgyökeret, a cserepet helyezzük félárnyékos, meleg helyre. A közeg alsó harmadát folyamatosan tartssuk enyhén nedvesen. A nyár folyamán tápanyagpótlásra használjunk komposztteát vagy alga-kivonatot tartalmazó tápoldatot. A hajtások néhány hét múlva jelennek meg, de akár egy év is eltelhet, mire friss gyömbérgyökeret szedhetünk.

HÁLÓVAL VÉDJÜK

A téli hónapokban a kertben maradó káposztaféléket (téli fejes káposzta, bimbós kel, brokkoli) ritka szövőszű (0,5-0,8 cm lyukméretű) hálóval védhetjük meg az éhes madarak károsításától. A hálót a növénytől kellő távolságra, stabilan a talajba vert karókhöz rögzítsük, hogy a téli időjárás ne tegyen benne kárt.

A PILLANGÓSOK MARADJANAK

A másodvetésű borsót, illetve babot a hűvösek betakarítása után hagyjuk a talajban, és ásással forgassuk a földbe. A pillangósok gyökérgumóiban lévő különleges baktériumok a növény pusztulása után is hosszú ideig aktívak, a levegő nitrogénjének megkötésével gazdagítják a talaj nitrogéntartalmát, ami a zöld részek lebontását végző nitrifikáló baktériumok tápanyaga.

Összeállította: Pap Edina

A magyar Gyilkos-tó

Az erdélyi Gyilkos-tó nagy népszerűségnek örvend a magyar utazók körében, kevesen tudják viszont, hogy Magyarországon is található egy hasonló állóvíz, a Hubertlaki-tó.

A Hubertlaki-tavat a Bakonyban keressük, a hasonlóság miatt erre is ráragadt a Gyilkos-tó elnevezés. Az 1980-as évek közepe felé kialakított tavacska eredetileg vaditató-nak készült. A Hamuházi-séd forrásai által táplált patakot völgyzáró gáttal lezárták, amely így előntötte a völgy alján elterülő égerest. Az éger szereti a nedves élőhelyeket, de a folyamatos vízborítottságot nem viseli el. A fák kipusztultak, elszáradtak, majd az idő múlásával az ágak letöredeztek, ma már csak a vízből kiálló csomok mutatják a fák helyét, ezzel kísérteties hangulatot kölcsönöznek a tónak. Egyikből-másikból új élet sarjad, üde zöld növény tenyészik rajtuk. Az év minden szakában csodálatos látvány. A gát mindkét oldalán

padok, asztalok szolgálják a szemlélődést. Bakonybélről északra, a Gerence-patak völgyében elérjük az Odvaskő Hotel parkolóját. Onnan továbbhaladunk a kék kereszt jelzésen a Molnár-kút-árok széles erdei ösvényén, majd mesés szép bükkös erdőn át vezet az út, néhol emelkedőkkel, kisebb kaptatókkal. A gerincet elérve jön a lejtmenet, nyíllal ellátott, fára festett „Tó” felirat jelöli a leágazást. Alig 200 méter után szinte a semmiből előbukkan a Hubertlaki-tó. Március elején még más látványossággal is szolgál a tó környéke, mezőkben virít a tavaszi tőzike a patakok mentén, nem messze a vadászháztól.

Molnár Péter

A SZERZŐ FELVÉTELEI

LEÉGETT A VADÁSZKASTÉLY

Hubertlakon állt egykoron az erdőbirtokos Eszterházy gróf emeletes vadászkastélya, a hubertlaki vadászkastély. A festői épület azonban az 1900-as évek második felében egy tűzesetben a lángok martalékává vált. Helyén ma vadászház áll.

MINDIG ZÖLD

A legmegnyugtatóbb, szemünknek legkellemesebb színek, a zöldnek ilyenkor télen igencsak híján vagyunk. Kint szürkén, kopaszon meredeznek a fák, bokrok ágai, de az örökzöld növények egy része is bronzosbarnára változtatja a színét, így dacol a téli viszontagságokkal. Ilyenkor becsesebbé válnak a lombjukkal díszítő szobanövények. Néhány különleges, kevésbé ismert fajt mutatunk be a kereskedelemben megtalálható választékból.

Bolíviai csüngőkaktusz

A FLORADANIA FELVÉTELEI

Narancsjázmín

Szobakőrís

Ördöggerinc

Bambuszgyömbér

A **bambuszgyömbér** (*Alpinia luteocarpa*) a gyömbérfélék rokona, de megjelenésében – ahogy a neve is sugallja – valóban hasonlít a bambuszhoz. A 40-50 centiméter magas, bokros növény nádszerű szárazon hozza bordó fonákú, hosszan kihegyezett, lándzsás leveleit. Piros és vajszínű csöves virágai a hajtások végein nyílnak, de szobanövényként erre ritkán van példa, inkább lombjával díszít. A Fülöp-szigetéről származó növény Prospero Alpini olasz botanikusról kapta tudományos nevét.

A **bolíviai csüngőkaktusz** (*Rhipsalis boliviana* vagy *Lepismium bolivianum*) csüngő, lapított hajtásai akár egyméteresre vagy hosszabbra is megnőhetnek. Dél-Amerikában élő, fán lakó (epifita) növény, tüskéi a talajlakó kaktuszokkal ellentétben nincsenek. Fehér vagy rózsaszín virágai kicsik, csésze alakúak. Fényigényes növény, tavasztól ősziig a kertben is tartható tűző naptól védett helyen, például vastag faágra akasztva. A talajlakó kaktuszokhoz képest több vizet igényel, de ősztől a téli virágzásáig (6-8 hétig) tartuk szárazon. Hajtásdugványai könnyen gyökereznek.

A **narancsjázmín** (*Murraya paniculata*) a rutafélék családjába tartozik, a citrusokkal rokon, de azoknál sűrűbb hajtásrendszerű. A trópusokon kedvelt sövénynövény. A narancséhoz hasonló illatos, fehér virágait tavasztól bugavirágzatokban hozza. Fényes zöld levelei, sűrű bokra virágtalanul is tetszetős. Nyáron a citrusokhoz hasonlóan kiköltöztethetjük a kertbe, teraszra, tűző naptól védett helyre. A forgalomban kapható fajtái rendszerint nem kötnek termést.

Az **ördöggerinc** (*Pedilanthus tithymaloides*) a karibi térségből és Észak-Amerika déli részéről származó pozsgás növény. Húsos, felálló szárán sűrűn állnak és két irányba rendeződnek a lándzsás, vastag szövetű, élénkzöld levelek. Apró, csöves, vöröseszöld virágai jelentéktelenek, nyáron nyílnak. Nagyon könnyen nevelhető, igénytelen szobanövény, kezdő kertészeknek is ajánljuk.

A **szobakőrís** (*Radermachera sinica*) Délkelet-Ázsiában honos cserje vagy kistermetű fa. Fényes, üde zöld, szárnyasan összetett levelei némiképp a kőrís leveleire emlékeztetnek, innen kapta magyar nevét. Illatos, sötétsárga vagy fehér, csöves, trombita alakú virágai tavasszal–nyáron, éjszaka nyílnak.

Algeier Wendy összeállítása

MINDEN NAP ÜNNEP,
HA IDŐT SZAKÍTHAT ARRA, AMI ÉRDEKLI!

MÁR ONLINE IS
RENDELHETŐ

VÁLASSZON A TÖBB SZÁZ LAP KÖZÜL
ÉS NYERJEN!

Rendelje meg most kedvenc hírlapját vagy magazinját a Posta webshopján, kézbesítőjénél, vagy a postákon és nyerjen!

Díjaink:

- 3 db 200 000 forint értékű Posta Utazási Utalvány,
- 5 db 100 000 forint értékű Posta Paletta ajándékutalvány,
- 10 db 40 000 forint értékű Posta Paletta sport- és kultúrautalvány

Az akció időtartama:
2017. október 1. - december 31.

A játékszabályzat a www.posta.hu oldalon olvasható.

www.posta.hu/hirlapelofizetes

A MAGYAR POSTA ŐSZI AKCIÓJÁBAN
a Magyar Mezőgazdaság Kft. gondozásában megjelenő lapok

20%
KEDVEZMÉNY!

A MAGYAR MEZŐGAZDASÁG KFT. LAPJAINAK AKCIÓS ELŐFIZETÉSI ÁRAI:

KIADVÁNY	1 ÉVRE	1/2 ÉVRE	1/4 ÉVRE
Magyar Mezőgazdaság	24 720 Ft 19 800 Ft	12 360 Ft 9 900 Ft	4 950 Ft 4 950 Ft
Kertészet és Szőlészet	22 000 Ft 17 700 Ft	11 040 Ft 8 850 Ft	5 520 Ft 4 425 Ft
Kistermelők Lapja	3 900 Ft 3 900 Ft	2 160 Ft 1 950 Ft	-
Méhészet	5 160 Ft 4 140 Ft	2 580 Ft 2 070 Ft	-
Kertbarát Magazin	3 870 Ft 3 090 Ft	-	-
Kerti Kalendárium	3 980 Ft 3 100 Ft	-	-
Pegazus - A lovasok lapja	8 340 Ft 6 600 Ft	-	-
Borászati Füzetek	8 400 Ft 6 720 Ft	-	-

www.magyarmezogazdasag.hu/akcio2017

Az akció 2017. október 2 - december 31. között érvényes, valamint más akciókkal nem összevonható.

ÖRÖMKE

Ez a furcsa nevű növény a nyár végi, virágban szegényebb időszakban, és a téli, virágra kiéhezett állapotunkban is megörvendeztet nyílásával. A kicsinyítő képző azonban nem igazán illik rá, hiszen levelei és virágai is viszonylag nagyok.

Az örömke tudományos neve *Eucharis*, ami a legtöbb növénynévhez hasonlóan görög eredetű szó, kellemeset, harmonikus, jót jelent (eu = jól, charis: a görög mitológiában a Khariszok a szépség, jószág, harmónia megtestesítői).

Az *Eucharis* mintegy 16 fajjal az amarilliszfélék családjába tartozó hagymás növényfaj, természetes előfordulási helyükön a trópusi Amerika esőerdeinek aljnövényeként élnek a tagjai. Az egyikük – az *Eucharis lehmanni* – sajnos az utóbbi 150 évben kihalt.

Amazonliliom névvel is illetik olykor, tekintettel az Amazonas-menti élőhelyeire. Erdőalji lakó lévén nem túlzottan fényigényes, és bár az esőerdőket említettük, meglepően jól tűri lakásaink szárazabb levegőjét. Összességében mindkét ismertebb faj, az *Eucharis amazonica* és a hozzá nagyon hasonló *Eucharis x grandiflora* is strapabíró, jó szobanövény, amennyiben robusztus termete elfér a neki szánt helyen.

A hagymából hosszú levényélen nagy, széles tojásdad, fényes sötétzöld tölevelek fejlődnek, a növény virág nélkül is mutatós. Számoljunk azonban azzal, hogy egy idő után meglehetősen terebélyessé válik. A virágzati szár is hosszú, 60-80 centiméter is lehet, 5-8, nárciszhoz hasonló, kissé bókáló fehér virág fejlődik raj-

A SZERZŐ FELVÉTELEI

ta. Körülbelül 8-10 centiméter átmérőjű virágai kellemes, citromos illatúak. A hagyma egy virágszárat fejleszt, és általában 3-4 virág nyílik egy időben, emiatt a virágzás 2-3 hétig elhúzódhat.

Sok sarjhagymát fejleszt, ezért ha több van egy cserépben, akkor egyszerre több virágszára fejlődik. Meghálálja a rendszeres tápoldatozást. Szerves anyagban gazdag virágföldbe ültessük, de nem igényel nagy cserepet. Jobb, ha nincs túl sok föld a hagymák körül, viszont rendszeresen, bőven öntözzük és tápoldatozzuk. Csak közvetlenül a virágzás utáni időszakban mérsékeljük az öntözővíz mennyiségét. Örömkénk ilyenkor 3-4 hétig pihen, ezalatt kevesebb vizet, tápanyagot, és hűvösebb környezetet igényel, de a leveleit nem hullatja le. Ekkor ültethetjük át, illetve szétzedhetjük a sarjakat. Ha nem hajlandó

virágozni, akkor is a pihentetés a jó megoldás: 3-4 hétig tartsuk csaknem szárazon, legfőljebb 18-20 C-fokos hőmérsékleten, az sem baj, ha kissé lekóvadnak a levelei. Ezután kezdjük lassan újra öntözni, tápoldatozni. Néhány hét múlva megjelenik a virágszár, persze csak akkor, ha a hagyma már legalább diónyi méretű. Normális esetben évenként kétszer, augusztus táján, majd december és február között virágzik.

Szobahőmérsékleten érzi jól magát, de a nyári hőséget is jól viseli, ha legalább háromnaponként kap vizet. Nyáron a szabadba is kitehetjük, ám csak árnyékos helyre, mert a levelei könnyen megégnek a napsütéstől. A hűvösebb, 15-18 C-fokos éjszakák még nem ártanak neki, de annál hidegebb időben inkább költöztessük vissza a szobába.

Termesztésben az előbb említett két faj nem hoz csíráképes magot, így magvetéssel nem próbálkozhatunk. Úgy tartja a szakirodalom, hogy az *Eucharis amazonica* összes természetesen létező példánya egyetlen klón, mivel csak sarjhagymákkal képes szaporodni.

Fehér virágai nagyon elegáns megjelenésűek. Ha van legalább fél méter átmérőjű helyünk, érdemes próbálkozni az örömkével, öröm lesz a vége.

Józsa Kata

MIBŐL KÉSZÜLNEK? A háztartási eszközök

Az ünnepi készülődésben különösen sok időt töltünk a konyhában. Minden háziasszony tudja, hogy a számos edényen és a késeken kívül milyen sokféle háztartási eszköz, kéziszerszám szükséges az ételek elkészítéséhez. Sziták, szűrők, reszelők, zöldséggyaluk, tölcsérek, merő- és keverőkanalak, vágódeszkák, csipeszek, zöldségkefék sorakoznak a fiókokban, polcokon. Európában a konyhai eszközök anyaga ma már szinte minden esetben fém vagy műanyag. Kelet-Ázsiában viszont mind a mai napig sokféle növényi tárgy van forgalomban.

Kínában a különleges ételkészítési eljárások nálunk szokatlan felszerelést igényelnek. A gőzgombóc készítéséhez – melyet a reggeli szójatejhez töltetlenül, egyébként hússal és zöldségekkel töltve készítenek – emeletes bambuszgőzölőt használnak. A gőzölő alsó fele rácsos, arra kerül a gombóc, akár több emeletben, majd a tornyot egy pontosan illeszkedő bambusztetővel zárják le, nehogy a gőz elillanjon. A keleti konyhákban népszerű, sütve-rázza (stir-frying) készült ételek jellegzetes edénye a nagy, nehéz, kúpos aljú vasból készült wok. Miközben a faszénparázsion fűtött edény közepe nagyon forró, a wok széle alacsonyabb hőmérsékletű, a szakács evőpálcaival és bambuszecsettel, vagy inkább -seprűvel egy zsonglőr ügyességével kavarja a falatokat, engedi középre a pirulásra váró alkotórészeket, és húzza a szélére a sültbetteket. A különleges szerszám az egyik végén vékonyra hasogatott, nyeles bambuszszár.

Bambuszokból

A bambuszok élelő pázsitfűfélék, közel 1400 fajuk ismert. Föld alatti rizómával terjednek. Többségük fásodó szárú, magas

A növények végigkísérik életünket a bölcsőtől a koporsóig, táplálnak minket, ízesítik az ételünket, gyógyítanak, használati tárgyak készülnek belőlük és a kertjeinket díszítik. Növény és ember találkozása nem csak a táplálkozás terén jelent páratlan változatosságot. A különböző céllal és alapanyagból készült kézműves termékek nemcsak az emberi kreativitás gazdagságát, hanem a bennünket körülvevő növényvilág hihetetlen sokféleségét is megmutatják. Ma már azonban a természettől elszakadt városiak, sőt a falun élő emberek körül is átvették az uralmat a gyári termékek és a műanyagok. Sorozatunkban a teljesség igénye nélkül a botanikus szemével szeretnénk bemutatni, hogy milyen érdekesek és értékesek növényi eredetű kézműves tárgyaink.

növény, de alacsonyabb, vékony szárú, szélesebb levelű változatok is vannak közöttük. Hengeres száruk csomóiból (nódusz) fejlődnek ki az ágak és a levelek, a szárközökben (internódusz) a szár néhány kivételtől eltekintve üreges. A fiatal hajtást szárközönként a bambuszok jellegzetes képződménye, a szárhüvely védi, mely fajra jellemző színű, alakú és felületű, és a kifejlett szárról általában lehullik. A bambuszok szára a leggyorsabban növekvő növényi rész, naponta 25-30, de akár 100

A Kínában honos, 10 méter magasra is megnövő aranybarázdás bót nád (*Phyllostachys aureosulcata*) az egyik legnépszerűbb fagyitűró bambusz, szárából sok minden készül

A jó hidegtűró, Kínában honos aransárga szívós bót nád (*Phyllostachys vivax* f. *aureocaulis*) 6-8 centiméteres, hasított szárából kosarakat és más tárgyakat fonnak

A 15 méternél is magasabbra növő közönséges bambusz (*Bambusa vulgaris*) a legelterjedtebb trópusi bambusz, főleg déli-kínai származású

A dél-kínai fehér bambusz (*Bambusa chungii*) feltűnően hamvas kékeszürke száráról kapta a nevét (Kína, Kuangtung)

Bambusz alapanyagú használati tárgyak üzlete a dél-kínai Kantonban

Gőzgombóc főzésére alkalmas, bambuszból gyártott emeletes párolóedények

centimétert is nőhet. A kifejlett hajtás a következő évben már nem nő tovább, és nem is vastagszik, mint a fák, csak fásodik, szárazabb és szilárdabb lesz. Megfelelő termőhelyi feltételek mellett azonban a növény évről évre magasabb és vastagabb szárat hoz, míg el nem éri a fajra jellemző végső nagyságát. Örökzöld növények, a levélváltásuk folyamatos, de tavasszal és nyár végén a legélénkebb. A bambuszok többsége csak nagyon ritkán virágzik, és utána a növény elpusztul.

Füzérkében fejlődő virágaik nagy bugákban nyílnak, majd szemtermések fejlődnek belőlük. Közép-Amerikától Japánig az egész szubtrópusi, trópusi övben előfordulnak, de Kínában a legnagyobb a fajgazdagságuk. A legelterjedtebb trópusi bambusz, a **közönséges bambusz** (*Bambusa vulgaris*) 10-15 méter magas növény, szárának vastagsága 6-20 centiméter. Kopasz levelei 10-25 centiméter hosszúak, és 2-4 centiméter szélesek. Életében egyszer, 150 éven-

ként virágzik. Széles körben ültetik, pontos származása nem ismert, valószínűleg Dél-Kínában őshonos. A legvastagabb bambusz az **óriásbambusz** (*Dendrocalamus giganteus*), mely egyben a legnagyobb pázsitfűféle. Magasan elágazó szára 30-35 hosszú és 30 centiméter vastag, ezért fontos a szerepe az ipari felhasználás terén. Föld alatt futó vastag gyöktörzséből nagyon gyors növekedéssel (naponta akár 46 centimétert is nőhet!) kihajtáskor erősen hamvas, vilá-

gos kékeszöld színű száruk erednek. A szárközök 30-40 centiméteresek. A szár tetején növő nagy levelei 30-40 centiméter hosszúak és 6-8 centiméter szélesek. Óriási szárhüvelyei leválnak a szárról. Csak nagyon ritkán virágzik. Őshazája Burma, Dél-, Délnyugat-Kína, de az egész trópusi Ázsiában termesztik.

A bambuszokhoz nem csak trópusi növények tartoznak. Jó néhány közülük fagyitűró, elsősorban a **bót nád** (*Phyllostachys*)

A kínai konyha mindennapi eszközei – reszelők, szűrőkanalak, wokseprők – mind bambuszból készülnek

Kisebb-nagyobb bambuszszékek a kantoni piacon (Dél-Kína)

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Az ehető botnád (*Phyllostachys edulis*) rügye ízletes, szárából kerítés készül

A kúszópálmák vagy rotangok kampós horgú, tüskés kúszó szárakkal kapaszkodnak a fák ágaira

A kúszópálmáknak hatalmas, szárnyas a levele

A rattan- és a bambuszútorok jól megkülönböztethetők egymástól: a rattanbútor jellemzően hajlított, a bambuszútor pedig bütykös

BAMBUSZ VAGY RATTAN?

Faanyagokon és bambuszon kívül leggyakrabban rotangból készülnek bútorok szerte a trópusi vidékeken. Könnyen megállapíthatjuk, hogy bambusz vagy rotang- (rattan-) bútorral van dolgunk.

A bambusznak viszonylag rövid a szárközele, vagyis biztosan fogunk bütyköket is találni a bútoron, míg a rotangpálma hosszú szára sima, nincs rajta bütyök. A bambusz nem hajlítható, ezért a hajlított bútor alapanyaga biztosan rotang.

nemzetségből. A botnádak föld alatti hosszú, vékony gyöktörzsükkel nagy területen, sokszor erőszakosan terjednek. Közepes vagy nagyméretű fajok, szárukon feltűnőek a szárcsomók. Csomóként jellemzően két erős águk fejlődik, kisebb-nagyobb lándzsás levelekkel. A levelek erezte mozaikos, a fény felé tartva jól látszik. A téltűrő bambuszok a mínusz 20 C-fokos hideget is jól elviselik, nagy havazásban a hó és a jég súlyától elfekszenek ugyan, de ívelt, erős, rugalmas száruknak köszönhetően törés nélkül ismét kiegyenesednek.

A bambuszok sokrétű használata átszövi a kelet-ázsiai népek kultúráját. A szilárd, kemény, lassan korhadó, rendkívül szívós bambuszból épületek, állványzatok,

hidak, vízvezető csatornák készülnek. A csomók közt üreges, sima felületű szárcsomók háztartási használati tárgyak készítésére alkalmas, a konyhai eszközöktől a bútorokig, kerítésig. A bambuszt finom, vékony száakra hasítva is használják, főként kosár, legyező, szőnyeg, fekvőgyékény, párna, fogpiszkáló, evőpálca és még sok minden készül bambuszhasítékból. A hangszergyártásban a szárcsomók, üreges szár jól rezonáló tulajdonságát aknázzák ki. Bambuszrostból papír is gyártható.

Az ipari felhasználáson túl az étkezésben is fontos szerep jut a bambuszoknak. Sok faj (elsősorban a *Phyllostachys* és *Sinocalamus* nemzetségek tagjai) friss, 15-20 centiméternél rövidebb rügye kedvelt zöldség. Hámozva, főzés vagy más előke-

zelés után fogyasztják, mert így eltűnik keserű íze, elbomlik a rügyekben nagy mennyiségben jelenlevő cianhidrogéntartalmú méreganyag. Ritkán érlelt termését is fogyasztja a helybéli lakosság. A „bambuszrizs” nagyon tápláló, 30% szénhidrátot, 10% fehérjét tartalmaz. Népszerű dísznövény, Kínában nincs kert, ahova ne ültetnének bambuszt. A magas, faalkatú fajok mellett az alacsonyabb, színes és mintás, csíkos, foltos szárú, és az alig félméteres, mutatós levelű, talajtakarásra ültetett fajok és fajták, valamint a törpenövésű, edényes példányok is kedveltek.

A bambusz a gazdag kínai növényismeretében a kifogástalan, szilárd jellemű, tisztességes ember jelképe. A fenyő és a kínai kajsi mellett – mint a „tél három ba-

rátjának” egyike – a Holdújév körüli ünnepek szereplője.

Kúszópálmákból

Az egzotikus használati tárgyak többsége bambusz, de egy másik növénycsoport termékeivel is találkozhatunk az ázsiai üzletekben. A rotang-, rattan- vagy **kúszópálma** (*Calamus*) fajok csak távoli rokonai a bambuszoknak, a pálmafélék családjába tartoznak. 370 ismert fajuk jellemzően kúszó törzsű. Több rotangfaj rugalmas, hajlítható, ugyanakkor szívós szárából készülnek a nálunk is népszerű rotang- vagy rattanbútorok, az óserdei függőhidak, valamint kisebb használati tárgyak, kosarak, sétatob, nádpálca, poroló, hajóvontató kötél, háló. A száron levő

szűrős tüskék és a levelek eltávolítása után a szárat föltekerve szállítják a feldolgozás helyére, majd alakítás, esetleg hasogatás, fonás, faragás után szárítják. Régebben a rotangszár „spanyolnád” néven került kereskedelmi forgalomba.

A kúszópálmák jellegzetes tulajdonsága, hogy a közismertebb pálmákhoz képest vékony, fásodó száruk nem ágazik el, szárközeik hosszúak, sokszor az egy métert is eléri, vagyis szárcsomóik ritkán állnak. Kampós horgokkal, tüskékkel kapaszkodnak a fák ágaira. A kapaszkodószervek a törzsön, az ostorszerűen megnyúlt levélgerinc csúcsi részén vagy a virágzat meddő részeiből alakulnak ki. Egyes fajok szára a 100-240 métert is elérheti, ezzel a világ leghosszabb törzsű növényei közé tartoznak. A hosszú szárcsomók

szokásosnál tágabb vízszállító csövek (tracheák) segítik a víz gyors áramlását. Nagy leveleik szárnyaltan összetettek. Fürtben nyíló, kicsi virágaikból a termő növekvő pikkelyeinek védelmében csonthéjas termés képződik. Az óvilági trópusokon, Fidzsitől Afrikáig őshonosak, de legnagyobb fajbőségben a Maláj-félszigeten fordulnak elő. Az esőerdők koronájában liánként kapaszkodva élnek, különösen az erdőszéleken sokszor áthatolhatatlan szövedéket alkotnak. A bennszülöttek víznyerésre is használják a szárcsomót. A hajtásrendszer közepéből kimetszenek egy darabot, és a gyökérhez közelebbi metszéspontból szívógó vizet fogyasztják.

Fráter Erzsébet

Pihenhet a Mikulás

Már biztosan megírtátok a Mikulásnak a kívánságlistát, hogy mit is hozzon a putnyában. Ha szeretnétek a kedvében járni, vagy esetleg az eddig elkövetett csínytevéseket jóvátenni, akkor készíthetnek neki kis kertet, ahol megpihenhet a fárasztó ajándékcipelés után.

A következő anyagokra lesz szükségetek a Mikulás-kert beültetéséhez: tejesdoboz (kimosva, egyik oldala levágva, alul kilyukasztva), föld, szobanövények, örökzöld ágak, tobozok, vatta, hungarocell golyó,

filctoll, piros filc anyag a Mikulás sapkájának, hőspray, csomagolópapír a tejesdoboz díszítéséhez, ragasztópisztoly vagy erős ragasztó.

Az alapanyagok begyűjtéséhez tégy egy sétát a kertben vagy a közeli parkban. Keress tobozokat, néhány örökzöld ágat (fenyő, tuja) és levél nélküli ágacskákat.

Ültess szobanövényeket a dobozba, tedd a belső ablakpárkányodra, világos helyre, és tartsd nedvesen. Így a szobád ünnepi díszje is lesz.

A Mikulás kertjébe ültethető szobanövények: karácsonyi kaktusz, pozsgafa, korallvirág vagy majomfa (ebből elég egy hajtást beszúrnod, könnyen meggyökereszik). A begyűjtött örökzöld ágacskákat is szúrd a földbe. Azok nem gyökeresednek meg, az ünnepek után ki kell dobni őket, de addig karácsonyi hangulattal és illattal lengik be a szobádat.

Készítsd el a Mikulást: egy toboz csúcsára ragassz hungarocell golyót. Ez lesz a Mikulás arca, melyre vattából szakállat, filcből sapkát és piros orrot ragaszthatsz. A ragasztáshoz, a ragasztópisztoly kezeléséhez kérd szüleid segítségét. Az elkészült Mikulást tedd a kertbe.

Kertedet hőspray-vel is díszítheted, hogy a Mikulás otthonosabban érezze magát benne, de az ünnepek után a szobanövényeidről töröld le, mert azok viszont nem szeretik.

Összeállította: Thalmeiner Tünde, Szakács-Nagy Zsuzsa

Piros bogycók

Keress a kertben, parkban olyan piros bogycókat, mint amilyen a Mikulás sapkája. Ilyenkor, lombhullás után könnyen fölfedezhetők a színes bogycók, termések. A bogycókat hagyd a madaraknak, ne szedd le, csak próbáld fölismerni őket.

• **Madárberkenye:** A legtöbb parkban találkozhatsz ezzel a fával.

Gyakran ültetik, mert elviseli a városi körülményeket. A termése ehető. Dércsípte érett bogycóiból lekvár, mártás és bor is készíthető.

• **Magyal (Ilex):** Örökzöld cserje. Piros bogycós, szúrós levelű hajtásait előszeretettel használják karácsonyi díszekben. Bogycója mérgező, semmiképpen ne szedd le!

• **Madárbir:** A parkokban, kertekben örökzöld talajtakaró változatával találkozhatok legtöbbször, de számos lombhullató fajtája is létezik. Piros bogycói egész télen díszítenek, vagy addig, amíg a madarak le nem csipegetik. A madarak kedvenc csemegéje nekünk enyhén mérgező, ne szedd le!

• **Csipkebogyó:** A vadrózsa termése. A mi kertünkben egy nemes rózsza elvadult hajtásából fejlődött, de erdőszéleken és parkokban is megtalálható. Ősszel, az első fagyok idején érik. Akkor

kell szedni, amikor épp olyan piros, mint a Mikulás sapkája. A narancssárga még éretlen, a vörös már túlrett, olyankor már veszt a C-vitamin-tartalmából. A csipkebogyóteaához ki kell szedni a magokat és a szőrös magbelet.

• **Galagonya:** Legelterjedtebb az egybibés galagonya. Tövises kis fa, sok piros bogycóval. Ehető a levele, a virága és a termése. Mivel lombhullató, most csak a terméséből gyűjthetsz, de ha tavasszal is fölkeresed, akkor fiatal leveleiből a salátába is tehetsz.

Madárberkenye

Magyal

Madárbir

Csipkebogyó

Galagonya

Szűrósak, ám szépek

A borbolyákhoz nem feltétlenül a legkellemesebb képzet társul. A hazai sóskaborbolya (*Berberis vulgaris*) sokaknak „csak” szűrós, kusza bokor valahol a bozótban. Meg kell védenem a borbolyákat, hiszen a változatos és népes nemzetségben sok olyan faj van, amelyik kertészeti szempontból jóval több figyelmet érdemelne.

A tangut borbolya jellegzetes lapát alakú, nagy levelei és dús virágzatai

Az amuri borbolya termései

Az amuri borbolya vörösülő őszi levelei

A sóskafa- vagy borbolyafélék családjának 17 nemzetségéhez mintegy 650 faj tartozik. Túlnyomórészt az északi félteke mérsékelt és szubtrópusi területein terjedtek el, lágyszárú évelők, ritkán kisebb fák, de többnyire cserjék. Örökzöldek és lombhullatók is lehetnek. Néhány nemzetség tagjai dísz- és gyógynövények. A díszkertészetben elsősorban a püspöksüvegek (*Epimedium*), a mahóniák (*Mahonia*), a nandina (*Nandina*) és a borbolyák (*Berberis*) játszanak szerepet. Közülük is legfontosabbak a borbolyák.

A *Berberis* nemzetség mintegy 500 tagja örökzöld és lombhullató cserje, kevés dél-amerikai és afrikai fajt kivéve az északi féltekén élnek. Kelet-Ázsiában gyakoriak, csak Kínában 215 borbolyafaj él, köztük 197 endemikus. Ágaikon a levelek hónaljában rendszerint 3-5 ágú levéltövisek nőnek, de tövistelenek is lehetnek. Hajlamosak a spontán kereszteződésre.

Közös jellemzőjük a főleg a kéregben és a gyökerekben található berberin nevű alkaloida. Ebből az élénksárga anyagból régen sokféle készítményt gyapjú- és bőrfestéket. Sok faj termése savanykás, fanyar ízű, magas a C-vitamin-tartalma. Sokféle és sokféleképpen fogyasztják a terméseit. A borbolyák elterjedési területükön világszerte fontos szerepet játszottak a népi gyógyászatban.

Régi, fontos és gyakori szereplői a hazai díszkertészetnek, rendkívüli változatosságuk ellenére azonban a japán borbolyát ki-

véve kevés faj és fajta vásárolható meg itt-hon, és felhasználásuk is többnyire a talajtakaró vagy sövény kategóriára szorítkozik. A Nemzeti Botanikus Kert borbolyagyűjteményéből most három érdekes fajt mutatok be.

Tangut

A **tangut borbolya** (*Berberis dasystachya*) 2-3 méter magas, feltörekvő ágrendszerű, lombhullató cserje. Ágai sárgásbarnák, hajtásai liláspirosak. Tövisei rendszerint egyszerűek, 5-15 milliméter hosszúak, néha háromágúak, 4 centiméteresek is lehetnek, vagy akár hiányozhatnak is. Szórt állású, szokatlanul nagy levelei kerekdedek vagy széles elliptikusak, sötétzöldek, a fonákuk világosabb sárgászöld. A virágzata 4-7 centiméter hosszú, egyenesen felálló keskeny fürt, 15-30 élénksárga virág nyílik benne. A termése hosszúka, piros, savanykás ízű bogyó. Április végétől június elejéig nyílik, a termések szeptember közepétől érnek be. Eredeti élőhelyén, Észak-Kínában bozótosokban, erdőkben, erdőszegélyeken, partpartokon, füves lejtőkön nő, 800–3400 méteres magasságban.

Amuri

Az **amuri borbolya** (*Berberis amurensis*) 2-3,5 méter magas lombhullató cserje. Ágai világossárgák vagy szürkék, tövisei

A tangut borbolya tömött terméságazata

Az amuri borbolya virágos ága

A rövidkocsányú borbolya termékes ága

Virágzatait tömötté teszik a névadó rövid kocsányok

FRÁTER ERZSÉBET FELVÉTELEI

rendszerint 3 ágúak, 1-2 centiméteresek. Szórt állású, viszonylag nagy, visszás tojásdad, tojásdad vagy elliptikus leveleinek felszíne sötét-, a fonáka világoszöld. 4-10 centiméter hosszú, csüngő fürtvirágzatában 10-25 jellegzetes, kissé kellemetlen szagú sárga virág nyílik április–májusban. Erősen savanyú bogyótermései szeptemberben érnek, élénkpirosak, nem hamvasak.

A természetben igen nagy területen – Észak-Kínában, Mandzsúriában, Koreában, Japánban és az orosz Távol-Keleten – megtalálható. Bozótok, ligetes erdők, erdőszegélyek, sziklás lejtők, patakpartok növénye 1100–2900 méter magasságban.

Rövidkocsányú

A **rövidkocsányú borbolya** (*Berberis brachypoda*) lombhullató, 1-3 méter magas cserje. Ágai sárgásszürkék, kopaszok, fiatal hajtásai szögletesek, gyengén molyhosak, ritkán fekete szemölcsökkel tarkítottak. Az 1-3 centiméteres tövisek hármassak, néha egyszerűek. Elliptikus vagy visszás tojásdad, vaskos leveleinek enyhén ráncos felszíne sötétzöld, fonáka sárgászöld. A tömött, 5-12 cm hosszú, csüngő fürtvirágzatot 20-50 sárga virág alkotja. Savanyú termései hosszúkszögletesek, fénylő skarlátpirosak, nem hamvasak. Május–júniusban nyílik, a bogyói szeptember–októberben érnek be.

A természetben bozótosok, erdők, erdőszegélyek, patakpartok, útszélek, nyirkos völgyek növénye 800–2500 méter magasságban, Észak- és Közép-Kínában.

Könnyen nevelhetők

A három borbolyafaj gyakorlatilag kórokozó- és kártevőmentes és teljesen télálló. Rozsdagomba-betegséget nem láttam még rajtuk, és a lisztharmatra sem érzé-

kenyek. A Nemzeti Botanikus Kertben, Vácrátóton mindegyikből több helyre is ültettem, könnyen nevelhetők és tarthatók, jól fejlődnek a kert viszonylag száraz körülményei között és a meszes talaj sem okoz nekik gondot. Jól tűrik a félárnyékos fekvést, rendszeresen és bőségesen virágoznak és teremnek.

Az amuri borbolya első példányait az észak-koreai Pektu-hegységben az 1980-as években gyűjtött magokról neveltem, a

többiek is több évtizedes ültetések. A tangut borbolya nagy kedvencem, különösen mutatósak a nemzetségnél szokatlan, fölfelé álló, keskeny virágzatai, különleges, lapát alakú, hosszú nyelű levelei. A rövidkocsányú borbolya tömött virágzatai és terméscsüvei miatt érdemel figyelmet. Az amuri borbolyát a nemzetségben nem gyakori, nagyméretű levelei és laza, felálló, merev, tetszetős ágrendszere miatt szeretem. Mind a háromnak szép az őszi lombja, a tangut

borbolya inkább aransárgára színeződik, a másik kettő a vörös különböző árnyalataira. Mindhármuk kiváló dísznövény, terméseik is sokáig az ágakon maradnak.

A többi borbolyafajhoz hasonlóan nem válogatósak, legjobban azonban jó vízáteresztő képességű laza talajokon nőnek. Jó szárazságtűrők, a metszést jól bírják, de nem igénylik, legföljebb esetenkénti alakító metszésre van szükségük. Magvetéssel könnyen és eredményesen szaporíthatók. A termésekből kimosott magokat a tél végén, kora tavasszal hidegágyba vagy szabadföldbe vessük, számítsunk arra, hogy elfeküdhetnek. A megfelelő méretű magoncokat még az évben tűzdeljük szét. Ősszel szedett, szakított vagy kalapácsos dugvánnyal (a töviseket és a leveleket távolítsuk el) is eredményt érhetünk el szintén hidegágyban. A nyár második felében szedett félfás dugványaik is jól gyökeresnek.

A bemutatott borbolyafajok lombjukkal, virágzataikkal és terméseikkel díszítenek, ezért szoliterként vagy kisebb csoportokba ültethetők. Így érvényesül legjobban a díszértékük. A hazai faiskolai forgalomban sajnos nem kaphatók, de Nagy-Britanniában a kertészeti kultúra részei. Nagyon sok dísznövényfaj kezdte pályafutását botanikus kerti gyűjteményekben, remélem, a bemutatott borbolyák is ebbe a csoportba tartoznak majd. Melegen ajánlom őket!

Kósa Géza

FINOMAN FONDORLATTAL

Amint búcsút mondunk a kert friss fűszereinek, előkerülnek az aromás, illatos szárított változataik, és a kelet varázsát, a távoli vidékek, erdők és

mezők leheletét idéző fűszerek.

Fűszerek nélkül nem élet az élet – a szólás is úgy mondja, hogy „megfűszerezzük életünket” –, ételünkben pedig mindenképpen ott a helyük a jól megválasztott fűszereknek. A finom ízléssel összeválogatott, mennyiségében jól eltalált fűszerezés a főzés egyik nagy titka.

Praktikus okai is vannak a fűszerválasztásnak. A babér, a kömény az emésztést, a rozmaring a zsírok lebontását segíti, a borókabogyó szélhajtó, epeműködést serkentő hatású. A levendula fűszerként használva is nyugtató, görcsoldó. A majoránna a vadszárnyasok hasüregébe szórva közömbösíti az esetleges nemkívánatos illatokat.

A szürke napokon jól jöhetnek a vidám, színes virágfűszerek is, mint a körömvirág és a levendula, de olykor a nyár derekán eltett rózsaszörp vagy bodzaszörp is ízesítő lehet.

Halmos Monika

Joghurtkrém rózsaszelével

Hozzávalók: 2 dl rózsaszörp, 1 csomag tortaszelépor, 4 dl joghurt, 1 dl narancslé, 1 citrom, 2 evőkanál vírágméz, 2 zselatinlap.

A rózsaszörpöt a tortaszeléporral elkeverjük. Lassú tűzön a tasakon feltüntetett ideig forraljuk, majd kb. 10 × 20 cm-es fém tálra öntjük. Hagyjuk megdermedni. A krémhez hideg vízbe áztatjuk a zselatint. A joghurtot reszelt citromhéjjal, citromlével és mézzel ízesítjük. A zselatint kinyomkodjuk, feloldjuk a megmelegített narancslében, majd a joghurthoz keverjük. Hűtőben fél óráig hűtjük, majd amikor dermedni kezd, az apró kockákra vágott rózsaszelével váltakozva poharakba rétegezzük. Bodzaszörpből is készíthetjük.

Tüzes töltött paprika

Hozzávalók: 40 dkg apróbb, csípős savanyúpaprika, 12 dkg tejszínes krémsajt, 6-8 szál levendula, 1 ágacska rozmaring, 2 tojás, 15 dkg liszt, 2 evőkanál reszelt parmezán sajt, só, kb. 1,5 dl száraz fehérbor, a sütéshez olaj.

A paprikák végeit levágjuk, és a magokat kikaparjuk úgy, hogy a paprikák egyben maradjanak. Jól lecsepegtetjük őket. A krémsajtot a lemorzolt levendulavirággal és finomra vágott rozmaringgal ízesítjük, megsózzuk, majd a paprikákba töltjük. A tojásokat felferjük, hozzáadjuk a lisztet, a parmezánt, csipetnyi sót és annyi borral keverjük simára, hogy sűrű masszát kapjunk. A megtöltött paprikákat a masszában megmártjuk, és bő, forró olajban aranyárgára sütjük. Az olajból kiemelve lecsepegtetjük, és máris kínálhatjuk.

FOTÓ: VASS ANDRÁS

Lencsés vadkacsa

Hozzávalók: 2 vadkacsa, só, 2 kiskanál majoránna, 12 dkg füstölt szalonna, 1 közepes fej vöröshagyma, 40 dkg lencse, 2 evőkanál zsír, 2 babérlevél, 3-4 borókabogyó, fél citrom, 6 dl csontlé, só, 3 dkg liszt, 20 dkg gyulai kolbász, 2 dl tejföl.

A megtisztított vadkacsákat sóval bedörzsöljük, a hasukba kevés majoránnával

hintünk. Vékony szalonnaszeletekbe burkoljuk, majd sütőbe téve körös-körül pirosra sütjük őket. Eközben a zsír egy részét kivéve üvegesre sütjük a finomra vágott vöröshagymát. Hozzáadjuk az előző nap hideg vízbe áztatott lencsét, ráreszeljük a citrom héját, majd hozzáadjuk a babérlevelet és a tört borókabogyót. Tűzálló tálba öntjük a lencsét, és ráhelyezzük a vadkacsákat. Annyi csontlevet

(vagy vizet) öntünk hozzá, hogy az egész ellepje, és lefedve a sütőben pároljuk. Ha a lencse és a hús is megpuhult, a vadmadarokat kiemeljük, a lencsét pedig a liszttel elkevert tejjel besűrítjük. Tálaláskor a lencsét mélyebb tálba öntjük, ráhelyezzük az egész, vagy félbévágott vadkacsákat, és a tetejére kevés zsíron megfuttatott kolbászkarikákat teszünk. Friss kenyeret kínáljunk mellé.

Érdeemes gyűjtögetni

Az egyik bevásárlóközpontban sétálva gazdag virágüzleti kirakatra figyeltem föl. Látványos kellékeivel, virágaival, kész összeállításával uralja a területet *Móri Imre* mestervirágkötő üzlete. Különösen megdöbbentő a karácsonyi ünnepi kirakat és a divatszínék szerint berendezett nagy üzlet, de kész adventi koszorúk sokaságát is megcsodálhatjuk. Pontos megtervezett arányos formák, fondorlatosan kitalált színekombinációk és gazdag, ötletes megoldások. Éppen e gazdagság és sokféleség miatt kedveltek az innen kikerülő virágdíszek, adventi koszorúk, feldíszített karácsonyfák. *Móri Imre* azt ajánlja, hogy jó előre tervezzük meg, milyen színösszeállításban álmodjuk meg az ünnepi díszünket, mert az áruk, a kellékek nem egy időben érkeznek a boltokba, érdemes gyűjtögetni azokat.

Nagyanyáink díszei

Jól emlékszem nagyanyám évről évre megőrzött karácsonyi díszekre. Voltak közöttük egyszerű üveggömbök, mives papírfigurák, és nem maradhattak el a cukorral bevont házikók, kis fenyőfák, hóemberek,

mikulások sem. Ebből a sokféle díszből végül kedves életképek álltak össze, s mi ott álltunk a karácsonyfa előtt és bámultuk az évenként csak akkor egyszer látható kedves figurákat. Sok évtized eltelt azóta, s

most újra fölbukkantak azok a díszek, igaz, kisé amerikaias változatban, de ismét megjelentek a boltokban.

Szabó János
rovata

Közzünk Virágot!

Óriáscsokrok karácsonyra

Mezőffy Tamás mestervirágkötő a genovai európai versenyen egyedi virágdíszekkel nyerte el a zsűritagok tetszését, s a magyar virágkötészet történetében először első díjjal tért haza. Meghökkenítő munkái közül két nagyméretű karácsonyi csokrot mutatunk be.

A drótból készült csokoralapba tett tobozok egyúttal a csokor díszei is, nincs szükség külön levéltakarásra. Az alapba már könnyedén behúzhatók a virágok. Ügyeljünk a szárok spirális elrendezésére. A másik csokor alapja szintén drótból font háló. Alakja mélyebb, tollal és szalaggal díszített, a virágokat az alap alján, mint egy fészekbe tűzte be a virágkötő.

Kedves apróságok

3

4

1 Saját magunk is készíthetünk karácsonyi virágdíszeket. Ebben segít Takács Diána mestervirágkötő

2 A piros tálba rögzítsünk száraz tűzőhabot. A gyertya aljába szúrjunk felforrósított drótdarabokat, majd tűzzük a habba. A gyertya köré a tűzőhabra ragasszunk tobozokat, ágdarabokat és más kellékeket

3-4 A virágtartó cserépre tekerjünk kétoldalú ragasztószalagot, majd ragasztópisztollyal rögzítsünk rá fahéjdarabokat, illetve díszítőelemeket

5 A nyírfaág-darabokra ragasszunk kúp alakú tűzőhabot, majd borítsuk be mohával, csak egy sávot hagyjunk szabadon. A kihagyott részre szalagból, zsinórból, filcből készítsünk díszítőszalagot. A kis kellékekről se feledkezzünk meg

6 A tál közepére a már leírt módon tegyük a tűzőhabot és a gyertyát. Az egyik oldalra kerüljön a cserepes karácsonyi kaktusz, a másik oldalt pedig töltsük ki fahéjdarabokkal. A kis füzér fenyőtűkből áll

5

6

Magyarország virágos szakácskönyvei

Elegáns, tartalmas szakácskönyvek, melyek nem hiányozhatnak az inyencek és a kertbarátok polcáról! Minden, ami ehető virág!

Előadások, főzőtanfolyamok, kóstolók, workshopok:

www.rozsakonyho.hu • info@ehetovirag.hu
+36-30-9647144

HERBÁCIÓ

Ajándékozzon egészséget, ajándékozzon Herbáció kiadványokat, vagy előfizetést! A népi gyógyreceptek magazinja...

Megjelent a Herbáció legfrissebb száma, és kapható legújabb különszámunk is a Herbáció Plusz: "Ajándékok növényekből: szívvel-lélekkel" Emellett, szintén az újságárusoknál van a válogatás könyv, a 12 év legjobb receptjeivel! Megrendelés, információ:

www.herbacio.hu
06 30 437 8900

FÜVÉSZKERT

1083 Budapest, Illés u. 25.
www.fuveszkert.org

Téli nyitvatartás:
November 1-jétől a kert reggel 9 és délután 4 óra között tart nyitva.

November 25., 10.00 és 11.15:
Harry Potter és a mágikus növények (Szamóca Kiskertész Tanoda)

November 25., 19.00:
III. Nemzetközi Gitárest, utána exkluzív séta a Fűvészkertben

NEMZETI BOTANIKUS KERT

Vácrátót, Alkotmány u. 2-4.
www.botanikuskert.hu
www.facebook.com/nemzetibotanikuskert

Téli nyitvatartás:
November 1-jétől március 31-ig a kert reggel 8-kor nyit és délután 4 órakor zár. Az üvegházak többsége látogatható (a részletekről az interneten lehet naprakészen tájékozódni).

December 2., 14.00:
A botanikus kert virágai – akvarellfestészeti foglalkozás

SZENNAI SKANZEN

www.skanzen.hu
7477 Szenna, Rákóczi u. 2.

December 10.: Adventi koncert

MAGYAR KAKTUSZGYŰJTŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE

www.kaktuszgyujtok.hu

December 5., 17.00:
Lukoczi Zoltán: Tenerife 2017 (Székesfehérvár, Szent István Művelődési Ház)

December 14., 17.00:
Érdi kaktuszos karácsony (Érd, Szepes Gyula Művelődési Központ)

December 16., 14.00: Kaktuszos karácsony (ELTE Botanikus Kert)

SZEGEDI TUDOMÁNY-EGYETEM, FÜVÉSZKERT

Szeged, Lövölde u. 42.
www.fuveszkert.u-szeged.hu

December 14.: Gyógynövények – „csodaszerektől” a csoda hatású készítményekig (dr. Csopor Dezső előadása a Szegedi Kertbarát Kör szervezésében)

MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM

Budapest, Városliget
www.mmgm.hu

November 25–26.:
XIV. Magyarországi Újbor-és Sajtjesztivál

MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI KÖNYVTÁR

Budapest, Attila út 93.
www.omgk.hu

November 28.: Az év emlőse, a mogorós pele (az év élőlényei előadássorozat része)
December 12., 18.00: Természet-film-klub (Visszatérés Bharatpurba – Mosonyi Szabolcs filmje, illetve A kígyók arisztokratája, a rákosi vipera – Garai Cintia és Tóth Zsolt Marcell filmje)

CSAPODY VERA NÖVÉNYBARÁT KÖR

www.tit.hu

November 30.: Kirgizia magyar dendrológusszemmel (Barabits Elemér)
December 14.: Évzáró ünnepség (zártkörű rendezvény, csak tagoknak)

December 1–3.

Flora Kecel virágfesztivál és országos fazekaskiállítás
www.kecel.hu
Tel.: (06)-(78)-420-200

A Kertbarát Magazin 9–10-es számában megjelent előfizetési akció nyertesei, akik egyenként 2000 Ft-os Oázis vásárlási utalványt kapnak:

Takács Jánosné, Hajdúszoboszló; Adorján Zoltán, Salgótarján (Zagyvapálfalva); Friss Ildikó Erzsébet, Budapest; Hertelendy Zsolt, Kőrmend (Horvát-nádajla); Kerekes László, Bánytereny; Mikola Kálmán, Pálosvörösmart; dr. Nagy Viltold, Budapest; Orvos Mária, Budapest; Tragel Gyöngyi, Mende; dr. Kósa Lászlóné, Budapest; Dúróné Sulyák Sára, Püspökkladány; Pozsgai Károly, Budapest; Harnos Gusztávné, Kisbágyon; Gecsei Sándor, Györsövényház; Hegyiné Berkes Gyöngyi, Balmazújváros; Smihd Mihály, Rakamaz; Hajós Árpádné, Ség; dr. Pomázi Ferenc, Gyula; Kresnyavi Jánosné, Kosd; Cseszár Lászlóné, Zalakomár (Kiskomárom); Szabó Józsefné, Budapest; Kovács Árpád, Hajdúsámson; Szakács Tünde, Fábánháza; dr. Vác Gergely, Budapest; Szerecz János, Piliscsaba. Gratulálunk a nyerteseknek!

Fizessen elő most!

A magyar állami erdészeti részvénytársaságok lapja

ami erdőnk

Megrendelőlap

Megrendelem A Mi Erdőnk című lapot példányban az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Megrendelő címe:

Számlázási név:

Számlázási cím:

Időtartam: 1 évre 2 500 Ft

Fizetés módja: csekk
 átutalás

.....
alíírás

A lap megrendelhető a megrendelőlap visszaküldésével a Magyar Mezőgazdaság Kft., 1141 Budapest, Mirtusz u. 2. címre. A Magyar Mezőgazdaság Kft. az adatok gyűjtésekor, feldolgozásakor a 2011. évi CXII. törvény alapján jár el.

Magyar Mezőgazdaság Kft., 1141 Budapest, Mirtusz u. 2.
Tel.: 06-1-470-0411, fax: 06-1-470-0410
E-mail: rimoczi.iren@amierdonk.hu, www.amierdonk.hu

Fizessen elő most a Kertbarát Magazinra!

Fizessen elő egy évre a Kertbarát Magazinra 2017. november 17. és 2018. január 26. között és nyerjen!

Első 25 előfizetők az Oázis Kertészet 2000 Ft értékű vásárlási utalványát kapja, ami az ország bármelyik Oázis Aruházában levasárolható.

www.oazishu

A Kertbarát Magazin megjelenik kéthavonta

Előfizetési megbízás

Előfizethető az ország bármely postáján, a hírlapkézbesítőknél, e-mailen a hirlapelofizetes@posta.hu címen, a +36-1-767-8262-es telefonszámon, vagy a honlapunkon: www.kertbaratmagazin.hu Kérjük olvashatóan töltsse ki, s küldje a Magyar Posta Zrt. Levél Üzletág Központi Előfizetési és Árucsoport címére: 1900 Budapest

Előfizetem a Kertbarát Magazin című kiadványt.
Előfizetési díj egy évre: 3870 Ft
Akción előfizetési díj december 31-ig: 3090 Ft

Név: _____

Cím: _____

Kelt: _____ év _____ hó _____ nap

alíírás

Kertbarát notesz

Magyar Orchidea Társaság
www.orchideatarsasag.hu

Íriszkezdvelők Magyarországi Egyesülete

Balogh István Kálmán,
6400 Kiskunhalas,
Bocskai u. 6.

**Magyar Kaktusz
és Pozsgás Társaság
Közhasznú Egyesület**
kozpont@pozsgasgyujtok.hu
4078 Debrecen,
Haláp tanya 93.
www.kaktusz-es-pozsgas-
tarsasag.hu

Egyetemi Bonsai Club
www.bonsaiclub.hu

Óbudai Bonsai Egyesület
www.obudaibonsai.
mindenkilapja.hu
obudaibonsai@freemail.hu

**Kertészek és Kertbarátok
Országos Szövetsége**
www.kertszovetseg.net
1113 Budapest,
Villányi út 70.
Tel.: (+36)-(20)-828-0500

**Magyar Madártani
és Természetvédelmi
Egyesület**
www.mme.hu
mme@mme.hu
1121 Budapest, Költő u. 21.

**MAKEOSZ,
Magyar Kertépítők
Országos Szövetsége**
www.makeosz.hu
info@makeosz.hu
2822 Szomor,
Kodály u. 10.
Tel.: (+36)-(20)-557-1196

**ZÉOSZ, Zöldtető-
és Zöldfalépítők
Országos Szövetsége**
www.zeosz.hu
info@zeosz.hu
Tel.: (+36)-(20)-371-4540

ZÖLDSÉG, GYÜMÖLCS A TETŐN

Ultrafriss zöldségeket és gyümölcsöket kínál a Carrefour francia élelmiszerüzlet-lánc a közeljövőben létrehozandó függőleges kertből. Az első ilyen kert a cég legrégibbi, Párizs külvárosában 1963-ban épült egységének a parkolója mellett építik meg

az értékesítési lánc lerövidítésére. Oszlopos elrendezésben, vízkultúrás rendszerben természetesen, kizárólag ökológiai gazdálkodásban engedélyezett tápanyagok alkalmazásával, vegyszerek használata nélkül, mivel a függőleges elhelyezésnek köszönhetően a

növényeket kevésbé veszélyeztetik a kórokozók és kártevők. A 300 négyzetméteres függőleges kert az Agripolis start-up cég tervezte és tartja fenn.

A Carrefour első, 1200 négyzetméteres városi kertjét áprilisban nyitotta meg a Villiersen-Bière-i hipermarket tetején, a helyi mezőgazdasági főiskolával együttműködve. A frissen termesztett gyümölcsöket, zöldségeket és fűszernövényeket a szupermarketben értékesítik. Az üzletlánc további városi tetőkertek nyitását tervezi. Az ökológiai rendszerű kertek célja az élelmiszerek minőségének javítása és a biológiai sokféleség megőrzése. A rövidebb értékesítési lánc pedig hozzájárul a szén-dioxid-kibocsátás és az élelmiszerpazarlás mérsékléséhez. A Carrefour 2020-ra 100 hektár városi tetőkert kialakítását tervezi a francia főváros környékén üzemelő egységeinél.

*Forrás: esmmagazine.com,
fruitnet.com*

SÉTA A PEPI-KERTBEN

A Street View segítségével már virtuálisan is sétálhatunk a Szarvasi Arborétumban. A Google térképének használata

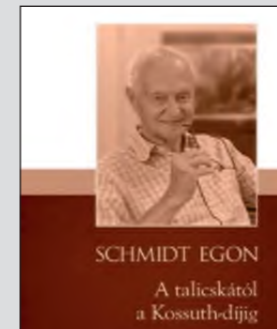
tával az utcakép funkcióval bárhol, bármikor bebarangolhatjuk a csodálatos kert legszebb részleteit. Ossa meg

az élményeit, tölts fel saját fotóit, így még emlékezetesebbé válhat a Pepi-kertben tett kirándulás. További tudnivalók a www.pepikert.hu oldalon olvashatók.

Schmidt Egon: A TALICSKÁTÓL A KOSSUTH-DÍJIG

A Kossuth-díjas ornitológus-író visszaemlékezése az elmúlt nyolc évtized szubjektív hangvételű krónikája. A kitelepítést is megélt szerző személyes sorsán

keresztül a közelmúlt magyar történelmébe kapunk bepillantást. Ellátogatunk a közel hatvan évvel ezelőtti Budapesti Állatkertbe, az egykor nagy hírű Madártani Intézetbe, a népszerű Állatvilág folyóirat szerkesztőségébe, elkísérjük a szerzőt író-olvasó találkozókra, és együtt járjuk vele hazánk varázslatos természeti tájait. Eközben kirajzolódik előttünk egy csodálatos ember portréja, aki küzdelmes életútja során gyári munkából lett korunk egyik legismertebb és legolvasottabb természetírója. A Kertbarát Magazinnak írott cikkeit Olvasóink is jól ismerhetik.

SZAVAZZUNK AZ ÉV GYÜMÖLCSÉRE!

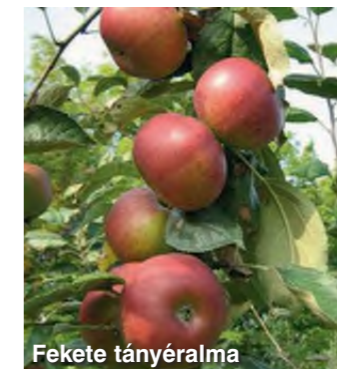
Az idén először hagyományteremtő szándékkal indít szavazást az év gyümölcséről a Magyar Kertészeti Szaporítóanyag Nonprofit Kft. (MKSZN). A magyar fajták szaporításával és forgalmazásával foglalkozó cég ezzel szeretné felhívni a figyelmet a kevésbé ismert gyümölcsfajokra és -fajtákra. A jelöltek: 'Fekete tányéralma', fekete berkenye, és egy különleges meggyfajta, a 'Pipacs 1'. Szeretnék, ha a versenyben induló három pályázó ismertebbé és közkedvelté válna. A verseny december 31-ig tart. A legtöbb szavazatot kapott gyümölcs 2018-ban központi helyet kap majd az MKSZN népszerűsítő kampányában.

A 'Fekete tányéralma' az egyik legősibb és legigénytelenebb magyar gyümölcsfajta. Termőhelyéhez könnyen alkalmazkodik, ökotermesztésre alkalmas. Szeptember végén, október elején szüretelhető és akár márciusig is tárolható, ellenálló, kiváló minőséget adó fajta. Bőtermő, gyümölcse nagy, lapos gömb alakú, barnáspiros színű, gyümölcshúsa fehér, közepesen kemény, enyhén fűszeres illatú.

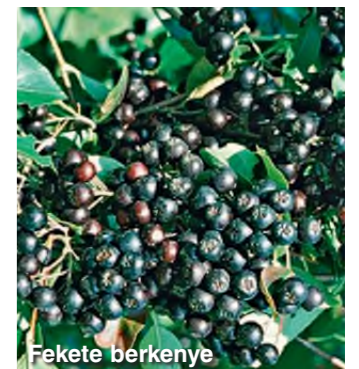
A 'Pipacs 1' kései virágzású élénkpiros meggyfajta a Kiskőrös környéki meggy-termőtájból származik. Kiváló beltartalmi értékekkel rendelkező gyümölcse magas antioxi-

Pipacs 1

Fekete tányéralma

Fekete berkenye

dáns-, melatonin- és összfenoltartalmú.

A harmadik jelölt, az arónia vagy más néven fekete berkenye fás, terebélyes bokor, termése gömbölyű, fényes fekete bogyó. Könnyen termesztendő, mindenütt megterem, ahol az alma is. Kórokozója alig ismert, így biotermesztésre ajánlott. Az egyik legegészségesebb

gyümölcsöt termő növény, antioxidáns-, antocianin-, vitamin- és ásványianyag-tartalma egyaránt kiemelkedő. A gyógyszeripar előszeretettel használja alapanyagként, de ízletes dzsemet, ivólevet, zamatos bort és likőrt is készítenek belőle.

Szavazás, és további részletek: www.mkszn.hu/szavazas.

Rejtély

Sütve gyermekkori emlékeket idéz csodás illata annak a gyümölcsnek, amit feladványunk rejt. Külön érdekesség, hogy Erisznek, a viszály istennőjének almája, amellyel Párizs a legszebb földi asszony szerelmének elnyeréséért Aphroditét jutalmazta, szintén ez a gyümölcs lehetett.

A kémiai elemek vegyjeleinek betűiből rakható ki a gyümölcs neve. A vegyjelek betűkapcsolatai ebben a szójátékban felbonthatók.

ALUMÍNIUM, IRÍDIUM, BÓR, AMERÍCIUM, KÉN

A helyes megfejtést beküldők között **egy nyertes részére könyvet** sorsolunk ki.

Címünk: Kertbarát Magazin, 1591 Budapest, Pf.: 294. Beküldési határidő: 2018. január 15.

A Kertbarát Magazin szeptember-októberi számában közölt rejtély helyes megfejtéséért felajánlott könyvet Kruzicsné Kozma Erzsébet mezőberényi olvasónk nyerte.

www.spuri.hu

Szonikus madárriasztó

A szonikus madárriasztó környezetbarát módon tartja távol a madarakat előre rögzített természetes hangokkal, ragadozó madarak hangjával, valamint pisztolylövés hangjával. Így egy veszélyzóna jön létre a madarak számára, ahol a populáció drasztikusan csökken. Fő alkalmazási területek: mezőgazdasági tárolók, raktárak, eröművek, repülőterek stb.

Forel Elektronikai Kft., 2800 Tatabánya, Árpád út 61.
Tel./Fax: +36 34 316 673, e-mail: spuri@spuri.hu

Kérdéseiket, ötleteiket, javaslataikat és észrevételeiket továbbra is várja a szerkesztőségben: Algeier Wendy, algeier.wendy@kerteszetesszoleszet.hu.

A Kertbarát Magazin legközelebbi száma január 26-án jelenik meg.

Postacímünk: Budapest, postafiók: 294, 1591
Faxszámunk: 273-2285
E-mail címünk: szerkesztoseg@kerteszetesszoleszet.hu

Rágcsálóriasztók
Szabaduljon meg hivatlan vendégeitől!

- egér, patkány
- nyest, görény
- kullancs, bolha
- galamb, seregély
- vakond
- pele

Forel Elektronikai Kft.
2800 Tatabánya,
Kossuth Lajos u. 30.
Tel./Fax: +36 34 316 673
e-mail: spuri@spuri.hu
www.spuri.hu

	VÖRÖS- INGES FERI	DEDŐS AZ ÁRAM- ERŐSÉG EGYSÉGE	BANK- BETETI	BOTRÁNY	ZÁR- NYILÁSI	HÚS SŰL RAJTA	...ACTA, IRATTÁRBA	CÍMER- MADÁR	KÖLTÉ- SZET, RÉGIESEN
	MEG- FEJTÉS, 1.								K
	SZÉPÍTŐ- SZER	PETŐFI SÁNDOR MONOGRAMJA	BLOKKO- LÁSGÁTLÓ	IBSEN HÖSNŐJE		FEKETE ISTVAN KÍGYÓHÖSE ÍRÓSZER		IGAZGATÓ, RÖVIDEN NEMA ÖRÖM!	
	ANGOL NEVELŐ	MEG- FEJTÉS, 2.	NŐI NÉV AKTINIUM VEGYJELE						
	ALKALMI TANÁR					SPULNI ARATÓ- CSEPLŐ- GÉP			
	A TÉR- FOGAT JELE	TRIPLAN- TÁRSAS- TÁNC KUSZÓBÓN- ÁLLÓ			HOLLAND LÉGI CÉG TALP PÁ- RATLANJAI			FLUOR VJ. FOLYÓ, BARLANG RÉSZE	
	RÓMAI 4		FELRE- NYOM JEGYZE- TELŐ	NÉMET VÁROS A MAGA ... ONÁLLÓ				FURODNI KESZÜLI AZONOS MÁSSAL- HANGZÓK	
	AZ EGYIK TERÍTŐ VASÚT- ÁLLOMÁS, RÖVIDEN							BARNÁS- VÖRÖS NÁLA LENTEBB	
1	NAGYOB- BIT GYARAPÍT	MEG- FEJTÉS, 3.	HÁZTAR- TÁSI ESZKÖZ	IVÉLŐI	TÚRA ELEJEN!	ÉNEKES- MADÁR			
2						PETE- FÉSZEK LATINUL KÉMIAI ELEM			
3	SKÓCIA HATÁRAI!		SAJTÓKÖZ- LEMÉNY EZZ ÖVEZVE						
4	KETTŐZVE- PINTYFELE MADÁR		SMARAGD- VÁROS LAKOJA OLVASNI KEZDI!			NÉMET SAPKA- ELLENZŐ			
5	ÁRU PAKOLÁSA					BÉKAPARA- DICSÓM PINÓT BURGUNDIA SZŐLŐJE			
2	MÁSOKAT MEGELŐZ- VE					...-BEN BŐVEL- KEDIK VALAMIBEN		ALTALÁ- NOS, RÖV. ANDRÁS, SZINESZ	
5	VERSENY- TÁRSNAK ADOTT ELŐNY					HENRIK, DÁN BIC- KEMKUS V. UTCA ELEJE!		KRISZTUS ELŐTT, RÖVIDEN AZ BETŰK	
6	SPANYOL AUTÓJEL	ZSURZS ... FILM RENDEZŐ V. KAPALÓZÓ- VÁ HALAD				MAGÁN- HANGZÓ- PAR DICSÓTÓ ÉNEK		ISMERET- LEN	
7	HÉLIUM VEGYJELE		ENERGIA- TÁROLÓ VEGYÜLET RÖVIDEN NEVELŐ			ERDŐ KÖZEPE! TOBB- SZŐRŐZ		FRANCIA KÁRTYALAP ZUG IKERSZAVA	
8	IDÉNY FEJLŐ- DESZBEN VANI					SZOBÁ- NÖVÉNY KÜNTÉ- TES		...DAGO- VER MŰHOLDAS ESZKÖZ	
4	VIGYÁZ, FELÜGYEL VALAMIRE					KÖNNYŰ VÖRÖSBOR ERIC, AN- GOL ÍRÓ V.		ÖSSZETETT SZÓ RÉSZE LOTTÓ- SZELVÉNY!	
	GALAMB- SZÁLLÁS		ÖSSZE- GÖRNYED- VE ŪL MESSZIRE					GÖRÖG- KELETI TEMLOM KOOLTARA TALON	
	MELLÉK- NÉV, RÖVIDEN	KEZD A SAKKBAN				...PAULÓ, BRAZIL VÁROS SERTÉS GERINCE		ISMERET, TUDOMÁNY ÁGA	
			...A VILÁ- GÁT, LEBECŐL AUTO- MÁRKA			PORTUGÁL FERFIK MEGSZŐLL- TASA -RA ...			
	MIKLÓS, AZ OPERA- HÁZ TER- VEZŐJE		KAUKÁZUSI NEP CSAVAR FEJE!			OKLEVEL, RÖVIDEN LETT SAKK- BAJNOK			
	IDÉZETT MŰ, RÖVIDEN		AMERIKAI ÉNEKESNŐ SZINESZNŐ RÓMAI EGY			LONDONI VILLAMOS HEKTÁR, RÖVIDEN			
	OLIVÉR, DICKENS HÖSE					SZURKOLÓI BIZTATÁS MESEBELI HANGYA			
10	11	12	13	14	11	15	16	17	13
6	7	5	6	18	9	16			16

„Pulyka mellé, malac körme
liba lába, csőre –
Mű kívánjak mindnyájunknak
az új esztendőre?”

A rejtvény számozott négyzeteinek betűiből egy magyar költő neve és versének címe állítható össze. A fősorokban versének folytatását rejtettük el. Kérjük, a megfejtést küldje be címünkre!

Kertbarát Magazin
1591 Budapest, Pf.: 294. vagy e-mailen:
titkarsag@kerteszetesszoleszet.hu
Beküldési határidő: 2018. január 15.
A helyes megfejtést beküldők közül három nyertes könyvjutalomban részesül.

Szeptember-októberi számunk megfejtése: Móra Ferenc: Kertem alján
„Kertem alján / Lombot ontva / Vén akáca vetkezik, / Ablakomba / Búcsút mondva / Nyújtogatja ágkezeit.”
A felajánlott könyveket Légrády Borbála tereskei; Marancsik Magdolna borotai; Molnár Zoltán sárvári rejtvényfejtőinknek postázzuk.

Hazánkban főként a citrusfélék termesztői, nevelői tartják nagy becsben, mivel erre oltják a dézsás citromféléket, narancsokat, mandarinokat. A vadcitrom azonban önmagában, dísznövényként is roppant érdekes, sőt mutatós növény.

TÖVISES VADCITROM

MAGOT KÜLDÜNK

Egy fázós októberi estén kerültem közelebbi ismeretségbe a vadcitrommal. Vendégségben jártam, s a teámba a megszórt citrom mellé egy gerezd vadcitromot is kaptam. Meglepetésemre nagyon érdekes, pikáns ízt adott a teának, így keltette föl az érdeklődésemet. A vadcitrom (*Poncirus trifoliata*) nemzetségének egyetlen képviselője. Kína középső

és keleti vidékein, valamint Koreában honos, akár 5-7 méter magasra is megnövő, lombhullató fácska vagy terebélyes cserje. Nálunk ennél jóval alacsonyabb marad, többnyire embermagasságú cserjévé fejlődik. Hajtásrendszere szép sötétzöld, de vigyázzunk, az ágakon ugyanilyen színnű, vaskos, erőteljes és nagyon veszélyesen kihegyezett tövisek fejlődnek, ame-

lyek hosszúsága többnyire 2-3 centiméter, de akár hosszabbak is lehetnek. Hármasan összetett levelei szórt állásúak, a kissé bőrnemű, tojásdad-elliptikus levélkék 3-6 centiméter hosszúak, fénylőn sötétzöldek, áttetszően pontozottak. Nem egyformák, a csipkésen fogazott szélű csúcsi levélke ülő, a két másik kisebb, ép szélű, s szárnyas levéllyelű. Ősszel a vadcitrom lombja szép aranyárgásra színeződik.

GYORSAN CSÍRÁZIK

Magról könnyen szaporítható, igen könnyen kel. Az érett termésből nyomkodjuk ki a magokat, és akár azonnal vessük el azokat. A szárazabbakat néhány órára áztassuk vízbe. A vetéshez kissé savanyúbb földkeveréket válasszunk, de normál kerti föld is megfelel. Egy nagyobb cserépbe, legfőljebb 2 centiméter mélyre helyezjük a magokat, majd alaposan öntözzük be, s ne hagyjuk kiszáradni. Meleg helyen gyorsan csírázik. A kikelő magoncokat fagymentes helyen teletessük, néhány évig óvjuk a nagyobb hidegektől. A megerősödő növények már végleges helyükre telepíthetők, az első években még érdemes takarni a tövüket.

Hófehér, finoman illatos, 3-5 centiméteres virágai a lomblevelek kihajtása előtt, április-májusban nyílnak, gyönyörű látványt nyújtanak a sötétzöld, bizarr módon tövisek koronában. A golfabdára emlékeztető, 3-5 centiméter átmérőjű, gömbölyded, puhán szőrözött, sárgászöld, később élénksárga citromok csak szép hosszú, meleg őszön érnek be. A termés nem fogyasztható, nagyon fanyar, sőt kifejezetten keserű, de aromás illatú. Belsejében több, közel 1 centiméter hosszú, világos színű mag foglal helyet. A tövisek vadcitrom különleges megjelenésű, egész évben látványos cserje. A tövisek hajtásrendszere, a csillogó lombzat, az illatos virágok és termések nagyon mutatósak. A cserjét napos, védett, meleg helyre, tápdús, kötött, mészes talajba telepítsük. Önállóan, szoliter növényként ültessük, hogy az alakja, díszje jól érvényesüljön. Inkább gyűjteményes kertek, házikertek növénye, közterületeken, de főleg játszótérek közelében különösen veszélyesen szúrós lenne. Kissé fagyérzékeny, nagyon zord teleken visszafagyhat. A fagyott hajtásrészeket tavasszal távolítsuk el.

Sütöriné Diószegi Magdolna

A magkérő leveleket a SZIE KETK Dísznövénytermesztési és Dendrológiai Tanszék címén, 1518 Budapest, Pf.: 53, Sütöriné dr. Diószegi Magdolna várja. A 105 forinttal fölbélyegzett válaszborítékra írják rá: „Magot küldünk”.

Karácsonyfa a legjobb áron!

Az Oázis Kertészetben vásárolt vágott fenyőfa árából méterenként 1000 Ft levásárolható!*

Lucfenyő 2990 Ft-tól,
Nordmann fenyő 4990 Ft-tól,
Ezüstfenyő 3990 Ft-tól!

Válogatott, gyönyörű fenyőfajták jó áron! Csodás karácsonyi díszek, dekorációk és ajándéktárgyak legnagyobb kínálatából az Oázis Kertészetben válogathatsz! Nálunk még élő fát is kölcsönözhetsz! Ünnepi tippek és trendek: www.oasis.hu!

*Vásárlónk a meghirdetett vágott fenyő vásárlása esetén - a méretkategória felső határának megfelelően - méterenként 1000 Ft-ról kap vásárlási kupont. A kupon 2017. december 27. és 2018. január 31. között váltható be, legalább 1000 Ft-os - kuponértéken felül fizetett - vásárlás esetén. Egy vásárlási alkalommal egy kupon váltható be. A kupon nem váltható be az akciós és leértékelt termékekre, valamint az áruházban megjelölt termékcsoportokra. A megjelölt termékcsoportok áruházanként eltérhetnek egymástól. Az akció további részleteiről honlapunkon olvashatsz, a részletes levásárlási szabályzatot áruházainkban is megtalálod. Egyes fenyőméretekből hamar hiány alakulhat ki, ezért javasoljuk, hogy ne hagyd utolsó pillanatra a fenyővásárlást!

Már országszerte várunk!

Budapest
8400 Ipari Park, északi szektor
Budakeszi
Szőlőskert Ipari Park (A Tescoval)
Budapest Pasarét
1026 Zilah u.
Budapest Kőbánya
1102 Kőbányai ut 47
Budapest Soroksár
1237 Helsinki út 80.

Budapest
Rákosszentmihály
1162 Szlovák út 15
Cegléd
2700 Kiblaó-Jászberényi út 2
Debrecen
4031 Batfaiújvárosi út
(Auchan benzinkútval szemben)
Diósd
2049 Diófasor u. 39. (Az Intersparinnal)

Hajdúnánás Mini
4080 Szabadság u. 50
Jászberény
5100 Nagykatal út 17
Kecskemét
6000 Buda: ut vége, a Tesco előtt
Keszthely
8360 Semmelweis u. 2
Mohács
7700 Pécsi út Ipari Park
Monor
4-es főút 32. km.

Nyíregyháza
4400 Korányi Frigyes ut 208
Szeged
6725 Alkonyi utca 3.
Székesfehérvár
8000 Holland fasor 1. (Az Auchannál)
Szolnok-Szajol
4-es főút 108. km
Tatabánya
2800 Bedász u. 39. (A Dózsakertben)

www.oasis.hu

